

BONA PAU

Nº. 501- Any XLII - MONTUÏRI- NOVEMBRE - 1994

**La commemoració del 500:
Actes lluïts i ampla difusió**

**Més semblava un port de mar:
444 litres entre setembre i octubre**

Nota informativa

Canvis en la paginació

Com podran comprovar els nostres lectors, en aquest primer número després del 500 iniciam el que podria ser una nova etapa de *Bona Pau*, motiu pel qual començam introduint algunes modificacions en la distribució dels textos. Així, per exemple, aquesta 2ª pàgina ja no és l'habitual de "La nostra història", la qual ha passat més enllà de la meitat. De la darrera, també ha desaparegut "Església en camí" per col·locar-la abans de la de "Miscel·lània". I així, procurarem adaptar encara millor el contingut de la revista a les pretensions dels lectors. En aquesta segona pàgina inserirem cada més algunes notes o informacions o fotografies de diferents sentit i/o significat, com també el peu editorial.

Altres possibles modificacions apareixeran en números successius, sempre orientades cap a un millorament.

Igualment volem fer present que si aquest número té 32 pàgines es deu sobretot al desig de publicar tota la informació de què disposam. Esperam, per tant, que tots sabran valorar l'esforç que suposa editar números extraordinaris.

Miquel Fiol Company mor en accident de tràfic

La inesperada mort, el passat 18 d'octubre, en accident de tràfic, de Miquel Fiol Company, amic i col·laborador de *Bona Pau* quan fou necessari, va produir una forta commoció dins Montuïri.

La seva bonhomia, el seu afable caràcter, l'esplendidesa i tants d'altres aspectes encomiables el feren posseïdor de l'estima de molts de montuïrers i de gent d'altres indrets que el dia del seu funeral acudiren en massa a donar testimoni de l'apreci en què era tengut i a pregar per la seva ànima.

Per totes aquestes raons i moltes altres consideram que ben bé es mereix un lloc dins la pàgina de "Montuïrers que han deixat petjada", cosa que ens proposam fer en el pròxim número, a fi de dedicar-li el merescut espai. - O. A.

Unes matances de l'any 1933 a Son Pujol

Era dins la casa, motiu pel qual la foto sortí un poc obscura, si bé destriam Maria Ribas "Reus", Isabel Jaume "Coll", Catalina Jaume "Coll", Rafel Nicolau "de Son Pujol" (és el nin petit, pare d'en Sion "gran"), Maria Rigo "Muixa", Catalina Miralles "Coll" i Sion Nicolau Miralles (el padrí d'en Sion).

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactor en cap: Gabriel Gomila Jaume

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Mateu Rigo Bonet, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Gaspar Socías Mora, Antoni Mateu Socías, Joan Miralles Bibiloni, Onofre Torres Ramis, Melcior Nicolau Jaume, Antoni Mesquida Llinàs, Joan A. Payeras Ramonell, Joan Barceló Cerdà i Rosa Mª Nicolau Pericàs.

Administració: Catalina Sastre

C/ Major, 24 - Montuïri.

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparescudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

ES GRAONS

EXCEL·LENT

Els afalagadors comentaris que se'n dugué la primera pàgina i per extensió tot el contingut del passat número 500 foren motiu de joia tant pels responsables de *Bona Pau* com per tants de montuïrers que consideren aquesta revista com a cosa pròpia. Motius que ens porten a conceptuar-lo com un número excel·lent.

REBUTJABLE

A punt de complir-se els 8 mesos prevists per concloure's el termini de les obres de les síquies que tant molesten els qui transiten pels carrers -a peu i amb vehicle- continuen inacabades i amb un final imprevisible. Si per una part és alabable la paciència dels montuïrers, és rebutjable la postura de l'empresa que té la contracta.

Editorial

Del 500 cap endavant

L'aparició del número 500 de *Bona Pau* i els actes extraordinaris celebrats amb motiu d'aquest esdeveniment posaren de relleu, a més del fet en sí, el noble i generós suport del poble cap a aquesta publicació. Fou com una mena d'aclamació considerada com el premi per l'arribada a una fita difícil amb l'aplaudiment com a resposta i la satisfacció gojosa de molts de montuïrers.

Per a nosaltres, els qui la redactam, les jornades de principis d'octubre foren afalagadores; dies en què estàrem de festa, perquè poguérem comprovar l'agraïment pel prodigi de l'arribada d'una modesta revista mensual d'un poble com el nostre, a l'edició del número 500; la qual cosa suposà també el públic reconeixement d'una tasca començada el 1952 i ara, després de 500 mesos, festosament agraïda.

No cal dir que els qui escrivim *Bona Pau* ho considerarem com l'entusiasta aprovació d'un treball desinteressat, realitzat amb comprensió i objectivitat; com també el permanent desig de crear un clima de pau i concòrdia. Quali-tats que han sabut valorar totes les persones assenyades, les quals ara ho han patentitzat amb el seu reconeixement.

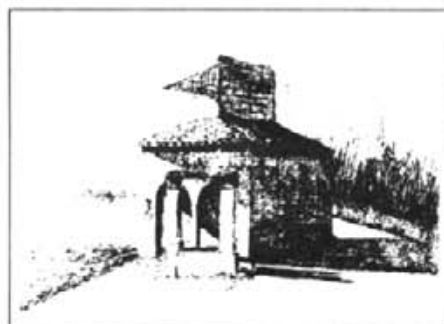
L'arribada a aquesta meta tan alta, després de quasi 43 anys d'existència, no s'ha de considerar com un desig de lluïment personal ni de pretensió enterbolida —que això no duu enlloc—, sinó la permanent curolla de proporcionar una publicació periòdica, agradable als montuïrers, on romanguí plasmada tant la història amagada o coneguda duita a terme pels nostres avantpassats, com la vida diària d'avui, enmig del poble o no tan a prop; o la crítica desapassionada per tal d'orientar els lectors que ho desitgin.

Ara, a partir del 501, començam una nova etapa de consolidació. Haurem d'apuntar cap a fites més altes. Aquesta aturada sense descans feta amb motiu del 500, sols serà efectiva si per part nostra demostram una millorança; i per part dels lectors, el noble i fraternal acolliment d'un mitjà —*Bona Pau*— que és i s'ha de considerar patrimoni de tots els montuïrers.

Davant "Ca s'Escolà"

Damunt es graons, entre el local de Persones Majors i l'església. (Dibuix de Mateu Rigo)

Programats

La paraula programa entra de ple dins el nostre vocabulari actual. Les cadenes de televisió ens ofereixen la seva programació. Nosaltres programam el vídeo perquè ens gravi la pel·lícula desitjada que s'emetrà d'aquí uns dies. Progra-mam també l'ordinador perquè ens digui les existències que ens queden de tal producte. A principis de curs, parròquies, escoles, delegacions, moviments, grups fan la seva programació i preveuen dates i horaris per a trobades, sortides, reunions...

La programació és una cosa habitual en la nostra societat actual, fins a tal punt que la majoria possiblement no seríem capaços de funcionar sense una acurada programació.

Tal vegada però, no siguem prou conscients que, des que naixem fins que morim, estam d'alguna manera "programats". Des del "part dirigit" fins a la mort amb sedants, estam "programats" per produir, consumir, gaudir, comprar... segons uns models establerts per la societat consumista, els fils dels quals manegen alguns i no són els pobres.

Ens pensam que decidim lliurement però no ens n'adonam que a l'hora de comprar un producte, la majoria de vegades ens inclinam, potser de manera inconscient, cap a aquell del qual se n'ha fet més publicitat i que, en conseqüència, més ha impactat els nostres sentits i el nostre cervell.

Però el ser humà, gràcies a Déu, no és una màquina; l'home sempre tindrà quelcom misteriós que desbordarà qual-sevol "màquina de la veritat" i que escaparà a tota medicació dels sentiments o de la fe, per posar dos exemples.

Pel fet de ser éssers humans, conscients i lliures, exercitem la capacitat de pensar i decidir per nosaltres mateixos.

Andreu Genovart

Dos dits de seny

Calumnies

Tant succeeix en el nostre poble com a altres petites viles. És de domini públic que la gent és massa xerradora; tant que a vegades fins i tot dona per certs alguns fets que sols són fruit de la imaginació. Això fa que de tant en tant se sentin acusacions contra determinades persones per l'únic motiu de ser més visibles dins el poble o d'ocupar un lloc destacat. Imputacions que després, quan se les examina detingudament, "no tenen agafada", o no són certes o sols són fruit d'una indignació pertorbada.

Aquestes difamacions contra personatges públics o persones que per un o altre motiu sobresurten de la vulgaritat, es donen de tant en tant. I això és un cas deplorable perquè després, generalment és difícil proclamar la innocència o demostrar que és un malentès.

Vivim en una època trista i difícil, no sols per mor d'aquestes calumnies, sinó perquè freqüentment hi ha interessos més o manco obscurs o fins i tot polítics, perquè aquestes "llengües serpentes" sien cregudes.

És necessari aguantar molt alta la bandera dels principis morals i no deixar-se dur per aquells que no en són capaços. Si tenguessin dos dits de seny...

Salomé

Montuïri, port de mar

Havia plogut tota la nit amb intensitat. Els ruixats martellejaven, insistents. Les teulades i les canals eren petites per buidar les andanades que les teules, completament amarades, els etzibaven. L'aigua rajava potent, ofegant amb el seu so profund i humit els alens farcits d'angúnia d'en Pere i na Maria. La seva casa, edificada només a un centenar de metres del torrent, havia patit feia uns quants anys una pujada desmesurada del nivell de les aigües i el record d'aquell dia fatídic, barrejat amb les successives brusques, cada cop més intenses, que la nit obscura i tancada emparava, roegava l'ànim del matrimoni. El matalàs de llana suportava amb paciència les voltes i més voltes de l'un i de l'altra i els llençols blancs aixugaven l'ansia insuportable que sofrien. Se'ls va fer un nus a la gargamella i els dos pegaren bot del llit i es vestiren ràpidament. La fosca ho emmascarava tot, però la remor, fonda i devastadora, era inconfusible: el torrent s'havia desbordat.

Quasi tremolant, esperaren la claror del dia. No podien fer altre cosa sinó esperar. Sabien per experiència que com més obstacles es posen al pas de les aigües furioses, més desastres fan. L'espera es feia densa, llarguíssima. Contaven els segons, mentre les contínues ruixades rebotaven amb estridència sobre les cobertes i el so espantós de la torrentada era cada pic més tangible. La impotència és, per ventura, la sensació més traumàtica. Sentien com el nivell de l'ai-

gua pujava inexorablement i ells que no hi podien fer res sinó esperar, mans aplegades, que la riada els invadís ca seva. Poc a poc l'aurora va anar blanquejant l'escena i la claretat donà llum a una terrible nit. El panorama era impressionant. Els sementers que envoltaven el poble estaven completament anegats i els conreus romanien submergits. L'aigua corria poderosa per camins i carreteres arrossegant tot el que trobava davant. Les síquies, els albellons, brollaven de manera incessant i el torrent anava gros, més que gros, anava completament estibat d'aigua que inundava casetes de fora vila i camps. Montuïri pareixia un esquerp illot que sobresortia enmig d'una mar color de terra.

Davant l'Hostal, un estol de curiosos parlaven, lògicament, del tema:

- El temps va com els homes, està completament sonat. Després de sis mesos de sequera, va i li amolla de cop.

- Si no fan el torrent i les síquies netes, cada vegada que plogui un poc estarem igual...

- No, no basta fer el torrent net, es necessari eixamplar-lo, enfondir-lo. Un temps quasi tot el terme era conradís, en canvi ara, hi ha més edificacions, carreteres, teulades, aparcaments. Hi ha molt més ciment, molt més asfalt i això fa córrer l'aigua, ben al contrari de la terra que se la beu.

- Però, si ha plogut damunt banyat! La terra està gata i és normal que vessi per tot.

En Pere pensava que possiblement tots tenien raó. N'hi havia d'altres que ho agafaven més en broma.

- Si segueix d'aquesta marxa ben aviat hi podrem fer un port esportiu dins ses sones moianes!

- L'altra dia li vaig dir al batle que no provassin d'arreglar el torrent perquè així tendrem els solars arran de mar i a primera línia!

El vespre, després de la torrentada, en Pere contemplava el cel net de nigs. Els estels badocaven ingenus i la lluna dibuixava damunt l'aigua la seva llum platejada. Tot estava en calma i la bonança diluïa ràpidament l'angúnia que havia passat aquella horrible nit, que tanmateix, i ell ho sabia, tornaria. Irremissiblement, tornaria.

Sa Talaia d'en Rubí

expert

Montuïri

Electrodòmestic

Servei tècnic i venda de material elèctric

TV - Video - Hi Fi - Electro

C/ Major, 13 - Montuïri - Telf. 64 63 34

Josep Roca Mayol "Piedós"

Als 91 anys conserva una bona memòria

Encara ha vist moldre alguns dels nostres molins i córrer els velocípedes que duïen una roda grossa davant i una petita, darrera

Des de fa un cert temps no es comunica massa amb la gent degut a sentir-hi poc, amb les conseqüents dificultats per entendre el que li diuen. Vynçuts, però, aquests inconvenients, hem trobat una persona amb ganes d'expressar-se, tornar al passat i relatar-nos el que va viure.

Com diu, sempre ha tengut una "cama de foc". Encara se'l pot veure cada dia a peu o amb bicicleta cap al camp a trullar i passar el temps, o a arreglar els animals en "Es Moll", una finqueta que té devora el "Pou del Rei".

Als seus 91 anys, l'amo en Pep Roca Mayol "Piedós" es mou amb una lleugeresa pròpia de persones molt més joves. El seu mode d'esser és correcte i respon a un caràcter tal volta reservat, però es transforma en comunicatiu si li donen peu.

Pendent de les preguntes que li fa l'entrevistador i àvid de comunicació, espera el torn per contestar, interrogant-nos amb la mirada.

Foren quatre germans i dues germanes. Ell és el darrer de tots. Nasqué a Montuiri a Can Mandau, la casa del carrer de Palma que fa cap de cantó amb el carrer de la Creu d'en Gegues. Sap llegir i escriure. Es casà amb Sebastiana Vich Verger. Té un fill ja major, en Joan.

—Què ens podeu dir, l'amo en Pep, de quan éreu nin i del temps de la vostra joventut?

Sembla que no està segur del que ha sentit, però respon bé:

—D'aquest temps record una data: el 31 d'agost de 1914, des de dins ca nostra, sentírem un renou violent i molt rar. El meu pare sortí, guaità al portal i exclamà: "Ja tenim la guerra aquí". Estava fent la calabruixada més grossa del segle. Record tam-

bé, dins el 1914-18, la terrible epidèmia de grip que tantes víctimes causà per tot arreu. Aquest any els senyors de Castellitx es traslladaren des de Ciutat a les cases de Castellitx per fugir de la fatal malaltia. Però en 40 dies moriren tres persones víctimes del grip a les citades cases.

Quan l'amo en Pep ens ho conta, se li pot endevinar encara en el seu relat, la tragèdia que assolà l'illa en aquell temps.

—Sabem que el 14 fou un any fatídic i que no es collí quasi res. Què ens podeu dir més d'aleshores?

—En efecte, aquest any no segàrem; tot quan collírem i no res fou igual, però la mar tirava i ens duïen la farina de fora que compràvem a arroves. En aquell temps tampoc no es collia tant de blat com ara. Els sembrats eren molt curts. No hi havia per abonar, i les eines del camp eren primitives en comparació

d'ara. En aquests anys es començà a escampar abonament (superfostat); i precisament també entre els anys 1910-20 a Montuiri hi havia una sola arada amb rodes, amb barreres, i molt grossa, procedent de Bèlgica. Pertanyia a Cas Metge Fraret i la manejava l'amo en Biel Rotget, el qual, amb tres muls en el balancins, anava a llaurar a les cases que el contractaven.

—Dit amb unes altres paraules: els molins en el 1914 tengueren poca pressa. No és així?

—Efectivament —contesta—, però quan hi havia bona anyada tenien feina. Parlant de molins he de dir que he vist moldre encara el de Can Blau, el d'en Gospet, el d'en Biel Moliner, el d'en Nofre, el de Can Vermell i el de Sa Torre.

Vertaderes enciclopèdies vivents, les persones com l'amo en Pep. Ressusciten el passat del nostre poble i ens el presenten com si fos ahir que haguessin

ocorregut els fets que relaten.

—També estàreu llogat?

—Veïès.

La rialla que aflora els seus ulls és eloqüent.

—Vaig estar llogat —continua— dos anys a Can Miró i més de seixanta al Puig Moltó.

—Heu dit seixanta anys?

—Així com ho has sentit.

—Ens podeu dir què guanyàveu cada mes?

—Cobràvem cada any. A Can Miró em donaven 100 duros, i vaig passar al Puig Moltó, on me'n donaren 110 a l'any. Cobrava la meitat per Nadal i la resta per la Mare de Déu de setembre. Per cert... —es retura un poc— vaig esser el primer que sembrà arròs al Puig Moltó. Ho provàrem el primer any del "Moviment" amb un veïnat, devora la font, on sempre hi havia un excés d'ai-

gua. I va anar molt bé. El problema era pelar-lo. L'havíem d'enviar a Sa Pobla mitjançant el murers que venien a vendre els diumenges amb el carro al nostre poble. Era molt delicat, perquè l'arròs necessitava un permís especial per circular. Era, com he dit, dins el "Moviment".

-I digau-nos: de jove, com passàveu el temps els diumenges?

-Estàvem amb els amics per la plaça, però també anàvem al cinema de Ca n'Aloi, el qual era mut i estava als baixos del cafè al carrer del Mercat. Bastants vegades, els diumenges, la meua al·lotja i jo (la meua dona) agafàvem el tren que passava a migdia i anàvem al cinema a Ciutat. L'entrada al cinema no record que valia; molt poc, però el tren ens costava 7 reals a cada un, anada i venguda. I la correguda que havíem de fer quan sortíem del cinema per esser a temps al tren! Quan arribàvem a l'estació feiem els alens espessos.

-Quins noms recordau del cinema mut?

Es passa una mà per davant la cara i després es cobreix la boca un moment en actitud pensativa.

-Jo ja no ho sé... però sí, encara record en Douglas Fairbanks i na Pola Negri. També record dues pel·lícules: "La mundana" i "Tres vidas de mujer".

L'amo en Pep està desenterrant vells ídols de la història del cinema. Llàstima que no ens pugui donar més detalls! L'investim de sobte per un altre cantó.

-Quina diferència veis entre les persones d'un temps i les d'ara?

Es queda un poc aturat i ens mira capejant lleugerament.

-Jo no sé com t'ho he de dir. Sempre és mal de fer emetre un judici. Però et contaré un fet de llavors. El meu padri de fonts quan morí em deixà entre altres coses aquesta casa. Poc temps després es presentaren en un espai de dies o setmanes un de l'altre, quatre homes als quals el padri els havia deixat un centenar de duros a cada un. Com que jo era l'hereu venien a pagar-me a mi el que devien al padri, sense demanar-los-ho. Jo només

tenia un petit rebut fet particularment. El fet demostra bé com eren en aquell temps. Hi havia una serietat i honradesa admirables.

-Ens podeu donar més detalls del mode d'esser de llavors?

-Un fet molt important era que anàvem molt vius a gastar un cèntim. Ah! -afegeix ràpid- també teníem una tranquil·litat que avui no tenim. I com he dit abans, no vull jutjar els temps actuals. No només teníem l'amentatge que no ens molestaven el renou de cotxes i motos. Llavors sí; deixàvem tranquils la clau al pany.

-Per les vostres paraules i el que ens heu dit d'altres persones s'ha de deduir que les peces de quatre anaven escasses.

-No ho saps bé. Però això sí, anàvem més llargs llavors amb un duro que molts avui amb la butxaca plena de bitllets.

-Féreu el servei militar?

-Sí, en el Regiment d'Infanteria número 61 de Palma. Vaig esser corneta...

Es posa a riure un poc i continua.

-Ens va passar un fet... amb uns quants més i a les ordres del mestre de cornetes anàvem a assajar devora l'Ins-titut, fins que un dia, cansat de sentir-nos, el director del centre d'ensenyança va exposar les seves queixes al coronel. Aquest ens ordenà que anàssim amb la música a una altra banda i que no molestàssim. Molt prop hi havia la Riera i per dins ella prenguérem a peu per amunt, fins devora el cementiri. Un dia estàvem tocant dins el torrent i sentírem un renou impressionant. Era un gran onada d'aigua que se'n duia el que trobava al seu pas, davallant per la Riera. Hi havia hagut temporal a la muntanya i l'aigua davallava en tromba. Feia por. Tenguérem temps de sortir aferrats a les arrels de les voreres. Però l'esglai fou gros.

-Què ens podríeu dir del primer cotxe que véreu?

Pensa un moment abans de contestar.

-El primer cotxe del que tenc record fou un "Renault" de la Marquesa de Son Company.

-I què ens deis de la vostra primera bicicleta?, perquè suposam que també en tenguéreu una.

-Això era una de les aspiracions del joves, però no estava a l'abast de tots. L'havíem de suar. A mi me la compraren quan havia de fer el servei militar: una "Tennax" francesa per 28 duros, a mestre Jaume Roqueta.

-Parlant de bicicletes: recordau la festa del pedal que es féu a Son Company a principis de segle?

-Beníssim! Jo era molt nin i amb uns quants amics hi anàrem a peu. Ja eren corrents les bicicletes com avui, amb cadena i pinyó, però allà encara hi vaig veure alguns velocípedes que tenien una roda grossa davant i una petita darrera.

-Hi ha un ofici desaparegut dins el poble fa molts d'anys: el de teixidor. N'heu conegut cap?

-Què vol dir! Ja ho crec, que he conegut un teixidor. Estava al front de la Plaça Vella, veïnat de la casa on hi comprava les verdures Na Galiana. La meua mare, de la llana que filava li feia fer un llençol cada any. Encara en tenim de guardats a la casa.

El seu fill, Joan, que està present, riu i exclama: "Pesen una tona cada un".

-Podríeu donar-nos una imatge del poble dels primers anys de segle?

Ens queda mirant abans de contestar.

-Podria, en el relat, fer viure centenars d'escenes d'aquell temps, però em qued amb la imatge de la dona que ve del Pou del Rei, capçana damunt el cap, on hi duu plantada una gerra d'aigua sense aguantar-la amb les mans. Era una estampeta molt corrent.

Antigues històries, vells fets d'un passat que ens sembla remot. Imatges llunyanes que imaginam, deformades i borroses com els vells retrats acartonats i desdibuixats per efectes del temps. L'amo en Pep, com altres persones de la seva edat, ens les entreguen restaurades i netes a la nostra generació.

Miquel Martorell Arbona

SALIBRETA GEGANT
FINS AL 6% T.A.E.
PES SEU INTERÉS

**...SORTEJAM MUNTANYES DE REGALS
I UN COTXE CADA MES!!**

* Exemples de T.A.E.: Per 100.000 Pts.: 1,99% • Per 500.000 Pts.: 3,79%
• Per 1.000.000 Pts.: 4,89% • Per 5.000.000 Pts.: 6% Saldo mínim 100.000 Pts.

BANCA MARCH

Pròxim sorteig davant notari dia 10 de novembre de 1994

S'ha dit que...

... es vespres fa molt mal anar per segons quins carrers degut a sa poca llum que fan segon quins fanals. Tan poca que semblen espelmes que estan fent ses darreres.

... encara n'hi ha que se'n recorden de ses corregudes des dia de Sant Bartomeu i diuen que hi mancà un lloc de "socorro", ja que a quasi totes ses corregudes n'hi hagué que sortiren nafrats.

... sa "Correduria d'Assegurances Gomila" vol impulsar sa cultura i s'ecologia i està disposada a organitzar o pontenciar concursos de tipus local. Podria ser una eficaç promoció.

... com que des de ses festes de Sant Bartomeu ençà s'Ajuntament ha retut molts d'homenatges, encara que hagin estat íntims, sobretot a persones que altre temps s'ho mereixien; ara surt gent que també es considera mereixedora perquè interviniren en ...

(posau lo que volgueu) i no se'ls ha tengut en compte.

... **Bona Pau** des mes passat no pareixia **Bona Pau**; i per això qualcú que la rebutjava abans, aquesta vegada, d'amagat, anà a comprar-la.

... mai s'havia alabat tant una **Bona Pau** com aquesta. És natural: tantes pàgines, tantes fotos, una primera pàgina única i excepcional. Llàstima que no pugi ésser així tots es mesos.

... s'anunci de s'import de ses contribucions urbanes ha estat motiu de molt de rebombori. Qualcú hi està conforme; altres, insatisfets; la resta, tiraven "llamps i pestes".

... demanaven aigua, però... ara ja en sobra. Qualque caseta romangué inundada, però la majoria considera que plugué molt bé. Qualque vegada estarem tots d'acord!

... ja s'acosten ses eleccions municipals i ja se remoregen es noms des montuirers que encapçalaran ses llistes per ésser batle. Una persona que

"sap el dimoni on se colga" assegurarà que serien en Joan Toni Ramonell "Matxo" (PP), en Biel Miralles "Xicolater" (PSOE) i en Mateu Ginard "Manescal" (PSM). "Pets independents -digué- no se'n presentarà cap, ja ho veureu". N'estava molt segur...

... fa temps que alguns estrangers començaren a comprar finques rústiques i diuen que es faran amos de tot. Una remor que no hauria de ser ver, si no perdrem sa nostra identitat i moltes coses més.

En Xerrim

Aclaració

El mes passat desconèixiem el nom dels tres que estaven a la foto de la pàgina 25, si bé dèiem que era de l'any 1925. Idò bé, na Catalina Verger Mayol de Son Reus, de 82 anys, la més alta, es va reconèixer i digué que ella aleshores en tenia 12. Per tant, la foto és del 1924, feta un dia que amb els els seus germans, Toni "Pelut"(t) (el qual fou oficial de l'Ajuntament) i Tomeu "Pelut"(t) (qui fou el primer celador de carreteres d'Obres Públiques), jugaven darrera del campanar.

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Acció Catòlica

Després d'un reunió amb un dirigent de Ciutat, l'any 1946, es feren la foto.

Drets: Tomeu "Serra", Jeroni "Pipo", Joan "Murtó", Mateu de Meià, don Pep Estelrich, Josep Seguí (dirigent diocesà), Biel de Son Coll, Miquel "Tarric", Pep "Comelles", Joan "Comelles", Pere "Prats", i tres al·lotets que s'hi aficaren: Rafel "Costa", Pep "Malherba" i Francesc "Boivàs". Acotats: Toni "Boivàs", desconegut, Pep "Costa", Pere "Malherba", Toni "Pizà", Rafel "Costa" i Joan "Masseno".

L'Ajuntament informa

Notícies i aclaracions sobre aspectes puntuals

Síquies

Prest s'asfaltaran

Està previst que aquests primers dies de novembre, si el temps acompanya, comencin, segons ha promès l'empresa, les obres d'asfaltat i adob de totes les síquies per a la canalització de l'aigua potable. Hem tengut la bona i mala sort que per espai d'una vintena de dies ha plogut, i això ha estat el motiu pel qual no s'han començat aquestes obres. A més, ens ha donat bastants de perjudicis. Per altra part, però, els nostres camps ja necessitaven aigua, i tal vegada hagi estat més important que plogués. No obstant, d'aquí a la fira esperam tenir el pobre mig llest, o quasi del tot.

Cadagua

Contractació del comptador d'aigua

Per tal de contractar el comptador per a l'aigua canalitzada es notifica a tots els veïns la necessitat de passar per les oficines de "Cadagua". Ara bé, a aquells a qui ara no interessi el subministrament, no vénen obligats a contractar-lo, si bé ho hauran de fer en el moment en què vulguin disposar de l'aigua canalitzada.

Contribucions

Els qui se senten perjudicats poden reclamar

Pel que fa a les contribucions, l'Ajuntament en el darrer ple va aprovar passar el tipus de contribucions dels 0'75, com era abans, al 0'40. Una decisió que fou motivada després d'haver tengut notícies que el Cadastre d'Hisenda augmentava el valor de les cases i solars. I tota vegada que aquest augment era molt notable per a alguns veïns, el Consistori va creure convenient l'esmentada disminució a fi que el contribuent no hagués de fer un desemborsament tant gros i d'aquesta manera la gent pagàs aproximadament igual que l'any anterior. Per altra part, l'Ajuntament vendrà a recaptar per aquest impost una quantitat semblant a la d'abans.

Cal especificar, per altra part, que tots els veïns que considerin que l'augment de contribució és excessiu, es personin a

la casa de la vila els dies que vendran els funcionaris d'Hisenda i presentar-los les queixes o demanar una raonable explicació, la qual, lògicament, els serà donada. Els dies que els indicats funcionaris han de ser a l'Ajuntament figuren en els documents que s'hauran rebut en els domicilis.

Torrents

L'aigua de les darreres torrentades ha circulat normalment

Davant algunes queixes que s'han rebut referents als torrents, cal expressar que aquesta qüestió no és un tema que incumbeixi a l'Ajuntament, ja que és de la competència d'Obres Hidràuliques del Govern Balear.

Ara bé, s'ha publicat que hi ha pressupost per netejar i adobar els torrents, a la qual relació hi figura inserit el nostre terme. I per altra part es vol fer avinent que durant les passades pluges el torrent ha conduït d'una manera satisfactòria, pràcticament tota l'aigua que rebia en el nostre terme. En canvi, en travessar Pina i Sencelles s'han trobat impediments i això ha motivat certes inundacions, però, repetim, a les del terme de Montuïri les ha conduït així com pertoca.

Cementeri

Les obres, a punt d'adjudicar

El CIM està a punt d'adjudicar a una empresa les obres per a l'ampliació del cementeri i s'espera que a finals d'aquest novembre o a principis de desembre ja es puguin començar; i en un termini de dos anys tenir enllestida la part nova del cementeri, i després poder-ne fer ús.

Plugues

Ajudes pels danys de les aigües

Pel que fa a les ajudes pels desperfectes de les passades aiguades, per part de la Conselleria d'Agricultura s'han promès unes ajudes. De moment es pot passar per l'Ajuntament a fi d'omplir uns requisits donant compte dels danys i demanar l'ajut pertinent.

Tothom sap que aquesta vegada l'ai-

gua no ha ocasionat tants de perjudicis com la darrera. Enguany ha plogut molt, però ha plogut millor. Els desperfectes han estat generalment als marges, parets i camins, sobretot en aquests darrers, ja que molts d'ells han romàs en un estat quasi intransitable.

Homenatge a Pere Miralles

Se li retrà el proper dia 26

Amb motiu dels 25 anys de director de la banda de Música de Montuïri, l'Ajuntament va acordar retre un homenatge a Pere Miralles. Per a tal esdeveniment s'ha aconseguit que vengui per primera vegada a Montuïri a donar un concert "L'Orquestra Simfònica de Balears - Ciutat de Palma". Serà dia 26 (dissabte) vespre a l'església. Una audició fins ara impensable a Montuïri, ja que suposa un gran esforç. A continuació s'oferirà l'homenatge. I dia 27 tindrà lloc el tradicional dinar, enguany en "Es Cantó", amb motiu de la festa de Santa Cecília, patrona dels músics.

"Sa fira"

No variarà de la dels anys passats

El primer diumenge de desembre, dia 4, com cada any, tindrà lloc "Sa Fira", dins el marc de la qual se celebrarà la "XVI Mostra de Sa Perdiu". Els actes seran els mateixos de sempre. Hores d'ara no es tenen previstes modificacions.

En 17 dies caigueren 430 litres d'aigua

Botiga d'electrodomèstic

Al carrer Major núm. 13 es va inaugurar dia 7 la nova botiga d'electrodomèstics "Export-Montuiri" de la quan en són propietaris Jaume Llabrés i Isabel Miralles. També disposa de servei tècnic.

Excursió

Diumenge dia 9, s'Esbart des Pla amb l'excursió que féu a Sa Cova des Pirata va inaugurar la temporada d'aquest curs. Hi assistiren 33 persones i visitaren diferents indrets entre Portocristo i Cales de Mallorca.

Nova directiva de l'APA

A principis de mes fou votada la nova directiva de l'APA de la qual en sortí elegit president n'Amador Bauçà Servera.

Persones Majors

Excursió

Dia 12 d'octubre 105 persones participaren a l'excursió que les Persones Majors organitzaren a "Can Pep Noguera", on visitaren una extensa plantació "bananera", jardins tropicals, aus exòtiques, bosquets de bambú, com també pogueren contemplar alguns paratges de Cales de Mallorca i el museu d'aus rares de Manacor.

Bunyolada

Com cada any, el dia de les verges, 21 d'octubre, tengué lloc, l'horabaixa, en el local social una gran bunyolada per a tots els socis que volgueren. Se'n feren

Un grup de persones majors que participaren a la geletada de dia primer d'octubre

més de 20 quilos i no en sobraren, de bunyols.

Pluja excessiva

Feia anys que no havia plogut tant en tan poc temps. En manco d'un mes, entre el 22 de setembre i el 20 d'octubre plugué 17 dies no seguits i caigueren damunt Montuiri 430 litres d'aigua (fins i tot dia 17 es va inundar el soterrani de Ca na Margalida "Volandina" del carrer Joan Alcover, 1; i per la carretera, davant la gasolinera, semblava la mar, com es pot veure a la foto de primera pàgi-

na). I per altres indrets del terme en caigué més. A finals d'octubre encara es podien veure les seqüeles de les pluges, si bé sols uns pocs camps romanien embassats.

Antoni Gomila, assessor del grup "Azur"

Recentment ha estat nomenat assessor del grup "Azur" d'assegurances a les branques d'automòbils, vida i jubilació el nostre paísà Antoni Gomila Jaume. Un grup que té la seva seu a França i des de fa 9 anys també actua a Espanya i a molts de països europeus.

Nova papereria

Dia 24 es va obrir una nova papereria i llibreria amb el nom de "Guix". N'és propietària Zaida Bordas (esposa d'Albert González) i està situada al carrer des Pujol núm. 9 (al costat del gimnàs).

"Unió de pagesos"

En "Es Cantó", el 29 i 30 d'octubre la "Unió de Pagesos" va celebrar el V Congrés a nivell de Mallorca, amb la participació d'uns 600 afiliats, d'entre ells alguns montuïrers. Es varen debatre temes i exposar ponències referents a l'actuació del sindicat pagès de cara al futur, el paper de la dona i de la joventut... i altres qüestions d'interès.

Hamburgueseria

**Pub
Es Dau**

Avda. Es Dau

Montuiri

Miquel Verd Cañelles, estudia a Barcelona el segon curs de la llicenciatura de Comunicació Àudio-visual

Informa i prevé als futurs estudiants universitaris del que suposa per a ells la vida a un gran ciutat

Un any més els cursos escolars han començat i l'estiu, tan apreciat pels estudiants, ja s'ha acabat. Ja era hora, pensen alguns pares, però els al·lots i joves allargarien les vacances eternament per tal de gaudir al màxim les festes, el clima i un gran etcètera d'aspectes agradables que tant caracteritzen l'època estival de la nostra illa. Però això no és possible i ens hi hem de tornar a posar.

Darrerament el nombre d'estudiants va creixent considerablement i un exemple molt clar n'és la gran quantitat que hi ha de montuïrers que cursen una carrera universitària; no només aquí, a les illes, sinó també fora. Amb aquest aspecte ens centrarem aquesta vegada.

L'entrevista que segueix és realitzada a Miquel Verd Canyelles, un jove montuïrer de 19 anys, estudiant de la llicenciatura de Comunicació Àudio-visual a la universitat "Pompeu Fabra" de Barcelona.

En aquesta entrevista intentarem donar a conèixer la forma de vida i els costums d'un estudiant a fora perquè a la vegada serveixi d'informació als qui han de començar anys vinents.

—Ens podries explicar, Miquel, en què consisteix la carrera que estàs estudiant.

—És una carrera que gira a l'entorn de la comunicació àudio-visual. La temàtica i els camps que es tracten són molt diversos, però sempre relacionats directa o indirectament amb el món de la televisió, ràdio o cinema. Els temes de més transcendència dins la carrera són producció i realització, anàlisi, crítica..., aquests són tractats bàsicament els dos primers anys, mentre que els dos darrers t'especialitzes en la branca que més t'interessa. Pel que fa a la història de la carrera t'he de dir que no és molt llarga, ja que a la "Pompeu Fabra" és la primera promoció i a Catalunya únicament és feia a l'Autònoma; i aquesta és la segona promoció. Amb això vull dir que només fa dos anys que s'estudia a Barcelona. Abans sols era una especialitat que

es feia en acabar la carrera de periodisme, però a causa de l'avenç, tant quantitatiu com qualitatiu de totes les matèries, s'ha hagut de crear una carrera que abraça únicament el matís àudio-visual, i així i tot és molt extens, especialitzat i complex, ja que és el primer cop que s'intenta crear professionals amb funcions molt concretes.

—Quins motius t'impulsaren a fer aquesta carrera?

—Durant els cursos de batxillerat i COU de cada pic més m'apassionaven tots els temes relacionats amb la humanitat, les ciències socials... De fet durant els primers anys de BUP pensava estudiar geografia, però des del meu punt de vista, és una carrera una mica limitada en quant a sortides professionals. Una vegada acabat COU i haver aprovat la selectivitat, no em va quedar més remei que decidir-me, i de cop. Per altra part, les carreres que s'impartien a la universitat de les illes relacionades amb els temes que m'interessaven, no m'acabaven d'atreure; m'interessava fer una cosa nova, d'actualitat. I arreu de consells de professors, amics i de gent de confiança en general, em vaig interessar per la comunicació àudio-visual. Em vaig preinscriure, m'acceptaren, en parlàrem amb tota la família i la decisió va esser

partir.

—Quines són les principals dificultats en què s'ha d'enfrontar un estudiant, com tu, el primer any?

—Preocupen les notes de COU i selectivitat, ja que si no són altes, no entres. Llavors, el fet d'estudiar fora suposa enfrontar-te a una sèrie de problemes que no tenen els qui estudien aquí, com són trobar casa o residència, deixar el que feia a Montuïri, deixar de jugar al futbol, les amistats, la vida relaxada i alegre del poble. Allà practicam alguns esports, però no és la mateixa cosa. De totes maneres és una experiència de la qual no me'n pened, s'ha de passar el primer any. Serà una nova forma de vida.

—Quins creus que són els avantatges o desavantatges de viure a una residència o a un pis?

—Com que tots els companys que hem de llogar el pis enguany tenim un horari molt llarg, el fet de llogar el pis ens dona la llibertat de dinar a la universitat. D'altre manera estant a la residència, cada migdia hi havíem d'anar a dinar, i això sempre suposa perdre un temps. Estant a un pis pots gaudir de la comoditat d'estar a ca teva, pots fer el que vols i quan vols, no estàs tan controlat. En canvi, els avantatges d'estar a un col·legi major també són importants, fa molt més bon estar, feines fetes, arribar i trobar la roba neta, el menjar damunt la taula... enguany en el pis hi menjarem poc, però el que sí puc assegurar és que dins el rebost mai hi mancaran els productes de la terra: sobrassada, formatge... Ara bé, haurem de deixar les coses ben clares amb els companys a l'hora de llogar el pis, ja que si hi ha moltes coses a fer i una gran responsabilitat, s'ha de tenir un respecte als companys i una certa serietat.

—Quins consells donaries tu, Miquel, als qui encara han de començar a Barcelona o a un altre lloc?

—Sobretot els aconsellaria que hi anassin sense haver fet massa plans, ja que és una vida completament diferent i a la que t'has d'adaptar; si no, et quedés to-

talment trastocat. Quan ets allà has de pensar que Mallorca està a dues passes, i encara que t'enyoris no t'has de desesperar, ja que quan ho analitzes en fred te'n dones compte que aprens i que és una experiència enriquidora.

—Segurament deus estar ben informat dels montuïrers que actualment estudien a Barcelona. Quins són?

—Som bastants els montuïrers que estudiam a Barcelona. Els anomenaré i esper no deixar-ne cap. Hi ha na Magdaleana Alcover, n'Antònia Maria Servera i n'Aina Maria de Sa Torre, que estudien farmàcia; llavors hi ha na Joana Maria Gomila i na Isabel Miralles, que estudien filologia anglesa; na Tonina Cloquell estudia filologia japonesa, na Mª Francisca Rossinyol, geografia, i na Mª Francisca Gomila, ciències polítiques. Pel que fa als al·lots hi estudien en Biel Arbona, que fa arquitectura, en Joan Albert Bauzá, enginyeria tècnica industrial; en Tòfol Amengual, que estudia enginyeria industrial i jo. Enguany hi comencen en Jaume Serra i na Cati Sastre. També hi ha montuïrers que estudien a altres llocs de la península. Ells són en Jeroni Massanet, en Joan Bisqueria i en Joan Servera, que estudien a València i les germanes Francisca i Coloma Mudoy.

—Quin tipus de relació teniu entre vosaltres?

—La relació és bona. Amb uns et veus més que amb els altres. De fet enguany organitzarem un sopar de tots els qui estudiàvem a Barcelona, encara que no hi pogueren assistir tots; però així i tot va esser un èxit. Per altra part està molt bé la festa que organitza l'Ajuntament de Sa Pobla, de Mallorca, que es fa a la Plaça del Diamant, al barri de Gràcia, on s'hi fa una torrada de xulla, botifarró, sobrassada, llonganissa... La llenya i tot es duita de Mallorca. Aquesta festa es fa per Sant Antoni i és una bona oportunitat per retrobar-te amb l'ambient mallorquí, ja que s'hi concentren tots els estudiants de l'illa.

—I quin nivell cultural es respira?

—El nivell cultural que es respira a Barcelona, i això està ben clar, és molt més ric que el d'aquí. De fet, el que sigui una ciutat gran ajuda molt en aquest aspecte. Basta dir que allà el nombre d'exposicions, teatres, cinemes, conferències, concerts... és molt més gran i

Sols a Barcelona, 9 al·lots i 5 al·lots montuïrers estudien allà carrera universitària

hi ha una gran varietat per elegir.

—Ja, per acabar, Miquel: quines són les principals diversions pels estudiants a Barcelona?

—El temps per divertir-te és molt poc, així i tot feim qualche "extra", per anar a un partit de futbol, al cinema, al teatre... De fet enguany he anat a veure dos pics el "Barça" i cada vegada he gaudit amb l'ambient futbolístic que es viu. Un pic era contra el "Deportivo" i l'altra contra l'"Oporto". El que també em va divertir molt va esser la celebració de la victòria de lliga del Barcelona: tota la ciutat era una festa.

Aquesta és, segons en Miquel Verd, la vida d'un estudiant a Barcelona. Una mescla de voluntat per aprendre i l'enyorança del seu poble tan estimat. Així i tot l'experiència és molt bona i és aconsellable viure-la.

Arriba un moment en què la persona ha de ser autosuficient, que no ha de dependre de ningú. D'aquesta manera és demostrable l'autosuficiència d'una persona que, si no la té, no li queda més remei que adquirir-la.

Per altra banda, el fet d'estar immers en una societat diferent de la que sempre has viscut, ajuda a augmentar els coneixements de cadascú; així com també aprens a integrar-t'hi.

Volem acabar aquesta entrevista amb en Miquel donant-li les gràcies perquè així, tant pares com futurs alumnes que hagin d'anar a Barcelona, sàpiguen com és la vida d'un estudiant, allà. I al mateix temps desitjar molt bona sort en aquest curs que hem començat, a tots els universitaris del poble, estudiïn aquí o a fora.

Antoni Mesquida Llinàs

Dos ciclistes d'un temps

Era l'any 1922, quan aquests dos ciclistes tenien 16 anys, que es feren aquesta fotografia.

El de l'esquerra és en Rafel Nicolau "de Son Pujol" i el de la dreta, en Joan Vaquer "Palós".

Eren bicicletes d'aquelles que tant podien dur el manillar per amunt com per avall (com en aquest cas). Per altra part és molt possible que en aquell temps sols hi hagués a la vila aquestes dues bicicletes i una altra més.

Carta al director

Reflexions sobre les torrentades

Una vegada més la torrentada que davalla de sa finca "Sa Torre", com ve succeïnt els últims anys, ha causat a més de destrosses importants, uns agre comentaris entre la població ja indignada dels carrers Emili Pou, Gaspar Oliver i Joan Alcover.

No és flor d'un dia que, per enèsima vegada, els veïns d'aquests carrers hagin patit els efectes de les inclemències meteorològiques: soterranis inundats, fang fins els genolls, pedres arrossegades, terra roja, fems d'ovella, herbes, etc. Aquesta vegada agreujat per les inacabables obres que l'empresa concessionària "Ferrovia" està realitzant al nostre municipi.

No és casualitat sinó tal vegada improvisació el que aquestes obres es facin totes a la vegada en lloc de programar-les per sectors. D'aquesta manera no seria tot el poble qui patiria les inconveniències i seria més fàcil de pal·liar els problemes que anassin sortint al pas.

La majoria dels veïns dels carrers abans esmentats, exclamen que des de la construcció del parvulari de l'escola s'està agreujant aquesta problemàtica. Abans l'aigua que baixava, diuen, era més neta. Tal vegada no els falti raó. Anteriorment a la construcció del parvulari, quan passaven semblants aiguats, una part del material arrossegat des de Sa Torre, quedava retingut al corral de figueres de moro i l'aigua filtrava neta per la paret i per un forat de la carretera, ja que el marge de la finca de Sa Torre estava esbaldregat.

Amb la construcció de l'escoleta i adecentat el mur, l'aigua que baixa de la tanca de l'ametlerar de la part superior del molí, l'escorrentia baixa, per una part per la barrera de l'hivernacle, mitjançant una canonada i un safareig que es va construir dintre de la finca de Sa Torre. Fins aquí correcte. El problema és quan cauen 30 ò més litres en un espai curt de temps, ja que aquesta obra, "model d'alta enginyeria alemanya" (veure fotografia) realitzada per l'empresa Melcior Mascaró i que li degué costar uns 3.000.000 de ptes. com a compensació per algun motiu a l'Ajun-

Moments després d'una de les fortes pluges es pogué captar aquesta il·lustrativa fotografia a la qual es refereix l'autor de la carta

tament (no consta a cap pressupost municipal) no és suficient per recollir tota l'aigua i forma una cascada que desemboca vora el menjador i finalment surt per la barrera de la conserge, carretera per avall.

L'obra que havia de resoldre aquest embarassós problema es va voler encaixonar com s'havia fet a la síquia d'es Dau i quan es desborda s'albelló de sa Torre inunda la carretera de Porreres, i tanmateix, l'aigua segueix el seu curs cap on fa baix pels seus cursos naturals; la manca d'aire ofega i obstrueix la ca-

nonada fent-la inservible.

Aquesta és una opinió més sobre un assumpte que clama ja una solució ràpida i efectiva, solució que al meu veure passa per la construcció de síquies i/o albellons que recullin les aigües de Sa Torre i deixi de baixar descontroladament per aquests damnificats carrers.

El problema és aquest i no un problema dels patis escolars ni dels nous edificis que foren projectats per arquitects de vàlua i que molts d'anys els poguem gaudir!

Josep Me Munar

Para medir la intensidad de la vida

Omega Speedmaster
cronógrafo de caballero con indicador
de fecha y control de saldos ajustable
en uno de 18 quilibrios. Incluye 12 años
garantía hasta 30 m.
Swiss made since 1848.

Ω
OMEGA
The spirit of excellence

AGENTE OFICIAL

JOYERIA
Fermin

MANACOR PORTO CRISTO CALA MILLOR

Onofre Arbona Miralles, el nostre director

"D'entrevistador a entrevistat"

En Nofre, "un montuïrer que haurà deixat petjada", dirigeix *Bona Pau* des del número 4
A partir de 1981 es publica totalment en la nostra llengua

Hem viscut un número 500 inoblidable. Els actes, entranyables, senzills, participats ... El contingut de les 68 pàgines ha estat, és i serà una autèntica joia documental de la història de Montuïri des de l'any 1952, poble on la normalització lingüística a nivell parlat i escrit resta quelcom identificat ja amb el tarannà del poble.

Esdevé estrany, per als montuïrers, veure algun escrit públic o de propaganda que vagi directament adreçat al veïns i que estigui redactat en una llengua que no sigui la catalana. Entre d'altres, dos són els grans motors que han possibilitat aquesta maduresa cultural i aquest arrelament a la nostra identitat: el col·legi públic Joan Mas i Verd, que des de l'any 1982 fa l'ensenyament en català, i la revista *Bona Pau* que des de 1981 es publica totalment en la nostra llengua.

A la nostra vila i en els cercles de la premsa forana, tothom ho sap. L'ànima d'aquesta revista és Onofre Arbona Miralles, el seu director des del número 4. "En Nofre" viu tota la mesada per la *Bona Pau*. La concebeix, la coordina, la pica a ordinador i, per evitar despeses, ell mateix en fa la maquetació, composició i muntatge. Surt puntualíssima, en els tres primers dies de cada mes.

No cal afirmar, doncs, que Onofre Arbona és "pare i mare de la criatura". D'una criatura de 500 números que guarda a les seves pàgines la història de Montuïri de la darrera meitat del segle XX. Tota una joia. Resultarà molt difícil –gairebé impossible– agrair a aquest mestre d'escola i montuïrer de 69 anys els milers de petjades que mai no s'oborraran.

Onofre Arbona va néixer a l'any 1925. Casat, jubilat, té dos fills –també mestres– i tres nés. A més de "fer *Bona Pau*", el seu hobby és l'esport, sobretot el futbol. Als 23 anys va acabar la carrera de magisteri. Posseeix, també, el títol de mestre de català per la UIB. Va exercir 10 anys com a funcionari del Ministeri de Marina a Ciutat, 10 anys

de mestre a Establiments i 20 anys com a director a Palma als col·legis d'EGB del Camp Rodó i Felip Bauçà. Fa 5 anys que pertany a la directiva de l'Associació de la Premsa Forana de la qual n'és el secretari. "Però –comenta– l'any que ve ja no em presentaré".

Havia complert 28 anys quan es va fer responsable de *Bona Pau*. Actualment en té 69. Comptau idè ... 43 anys com a responsable de l'aparició mensual de la revista, posat que solament els números 1, 2 i 3, els va editar el rector Martorell. Deu n'hi do! Un "director incombustible", el qualificava un periodista de Ciutat.

–Naturalment ara hi puc dedicar molt més temps; però, abans de jubilar-me, també *Bona Pau* sortia puntualment a principi de cada mes.

–Com va néixer *Bona Pau*?

–La idea va sorgir del rector de Montuïri, Bernat Martorell. Era l'any 1952. Em va convidar i insistir, però em vaig

"Vaig començar per un any i ja en duc 43"

"Ningú no ha cobrat mai per fer la *Bona Pau*"

"De jubilat, he hagut d'aprendre informàtica només per a la revista"

negar. Aleshores solament sortien els tres primers números. La publicació s'aturà i al cap d'un any, el mateix rector va tornar insistir i, per tal que començàs a caminar, li vaig dir que aguantaria durant un any i que, després, cercàs altres persones. Passat aquest temps, tot i veient que ningú se'n volia responsabilitzar o no n'era capaç, vaig continuar un temps més, però vet ací que encara no ho he deixat. Del tamany octavilla hem passat a 28 pàgines mensuals de tamany foli.

–Per quins motius creus que s'ha mantinguda durant tant de temps?

–Si s'ha mantinguda durant 43 anys ha estat, m'està lleig dir-ho –emfatitza– per la meua constància. Perquè econòmicament mai no he guanyat res i socialment, a vegades enemistats. No se'n treu cap guany. Més bé algun disgust, perquè a algú no li agradava que li diguessin les veritats. Per altra part, de vegades els qui havien de protegir, s'haurien estimat més que no existís *Bona Pau*.

–Majors entrebancs fins ara?

–Qualcú ha dit que jo em faria ric amb *Bona Pau*! No saben que és la revista de la Part Forana que costa manco i que la subscripció és la més econòmica (1.200 pessetes anuals) quan per tot arreu l'import oscil·la entre les dues i tres mil pessetes anuals i moltes no es publiquen durant un mes d'estiu. Nosaltres sempre hem tret els dotze exemplars anuals. La numeració no falla.

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

—En quin estat de salut es troba la revista?

—No devem res a ningú, tenim superàvit per enfrontar tot l'any i quan ens liquidin tot, disposarem de doblers per millorar.

—Quants de subscriptors tenim actualment?

—L'any 1952 començarem amb 300. Ara, ja hem arribat a una tirada de 800 exemplars. D'aquest número 500 n'hem fet 850. Uns 550 es reparteixen en mà als domicilis del poble.

—Com rep el subscriptor aquesta publicació?

—Els de fora amb il·lusió desmesurada. Pagarien deu vegades més. Els de Montuïri no l'aprecien tant, però l'estimen molt. L'altre dia una persona d'uns 55 anys deia que a Montuïri hi ha dues coses que no poden morir mai, els Cossiers i *Bona Pau*. Les fotografies antigues agraden molt. És possible que això hagi influït en l'augment de subscripcions. Molts de lectors ens aporten aquestes fotos. Com que des de fa quasi 43 anys apareixen a *Bona Pau* els noms dels naixements, és molt difícil trobar un

montuïrer el nom del qual no s'hagi inserit a les nostres pàgines. També hi surten els noms dels qui es casen i es moren. Crec que procuram ser objectius i exposar els temes crítics sense ofendre, encara que qualcú alguna vegada se sent molest i no hauria volgut que es publicàs allò que era veritat.

—Des de quan la normalització lingüística?

—El primer número totalment en català va sortir a llum el gener de 1981. D'aleshores ençà, es redacta tot en la nostra llengua. En aquell moment teníem un centenar de baixes per aquest motiu; però, poc a poc, s'hi han tornat subscriure. Tal vegada n'han tornat uns noranta. Aquesta setmana encara en tornà un altre més.

—Quines persones participen en la revista?

—El director, el redactor en cap, dos dibuixants i dotze redactors o col·laboradors habituals. La distribució a les 550 cases del poble la realitzen 18 dones desinteressadament. També tenim una persona responsable de l'administració i distribució, tant per a Montuïri com per a les que s'envien per correu a diferents

llocs de Mallorca, Península i estranger. Ningú no cobra cap pesseta.

—Quins trets històrics remarcaríeu?

—Anècdotes en tendria més d'una per a cada any. Pel que fa a la composició, *Bona Pau* ha passat per totes les vicissituds. En un principi, es componien les lletres a mà, d'una a una. Posteriorment, en linotípia, amb plom, així com feien els diaris fins fa uns 20 anys. Després, en màquines electròniques composer IBM; seguidament, fotocomposició. Des de fa dos anys i mig disposam d'ordinador amb el qual hi componem tota la revista. A la impremta els ho donam tot fet. Sols fan la feina material de la impressió. Una vegada jubilat vaig haver d'aprendre informàtica exclusivament per informatitzar *Bona Pau*.

—Com és es va concebre aquest número 500?

—Desitjàvem que les 68 pàgines fossin un compendi i resum tant de tota la història de *Bona Pau* així com dels esdeveniments més importants succeïts a Montuïri des de 1952. Hi ha una extensa col·laboració i és d'agrair el suport de tanta gent.

Gabriel Gomila Jaume

Armeria

BONANY

C/ Pare Perelló, 10
Telf. 83 00 52
PETRA

Lloguer de maquinària de construcció

Lloguer de màquines de capolar carn per a matances

Venda de tota classe de cartutxos

Ferreteria

Ofertes

Calderons, màquines i fogons de matances

Cartutxos de tord

Parlament de presentació de l'homenatge Pronunciat pel redactor en cap, Gabriel Gomila

És realment el dia d'avui, un dia assenyalat dins la història cultural de Montuïri. Creim que, tots els qui som aquí, ens podem sentir afalagats pel fet de participar en un acte que commemora el número 500 de la revista d'un poble que té 2.165 habitants.

Han estat 500 vegades que cada mes la "fulla de la *Bona Pau*" -com l'anomenam pel fet d'haver-se publicat inicialment a tamany de petit full- ha tocat a les portes de les cases de Montuïri i dels montuïrers que viuen fora i ha estat missatgera de les notícies, i de les opinions de Montuïri i dels montuïrers. Des del número 4 no ha fallat cap mes i, amics i amigues, això és molt bo de dir, però costós de dur a terme.

Són molts els qui celebren aquest esdeveniment. Un esdeveniment que s'ha anat forjant des del gener de 1952. En primer lloc, en són protagonistes els subscriptors i lectors perquè són la principal raó de l'existència de la publicació. Les persones que l'han redactada i la redacten; els i les dibuixants; les dones que la reparteixen, les entitats que ens han ajudat ...

Pensem que Montuïri avui pot breviar. Així de clar i de senzill. Com clar és el llenguatge de la *Bona Pau*; com senzill l'esperit que ens mou a fer-la cada trenta dies: ser portant-veu d'una informació d'allò més important que ha passat el mes anterior o que esdevindrà el vinent. Tots els montuïrers -destinatari d'aquesta informació- tenim motiu per estar-ne satisfets i orgullosos.

Si hem parlat de persones que han fet possible l'edició de la *Bona Pau*, dins els pensament de tots roman el nom d'un home que encapçala -amb un bon tros de marge- aquesta tasca, el qui duu el cap endavant des de fa 42 anys. Tota una vida encarregant-se de la publicació. Tota una institució dins la *Bona Pau* i dins la premsa forana.

A tu, director Onofre Arbona, als 710 subscriptors i d'altres lectors passats i actuals; als qui són i han estat companys redactors, dibuixants, repartidors i administradors, als rectors que heu donat empena, als qui sou aquí ara ... gràcies.

Gràcies per haver-nos acostatat els montuïrers -uns als altres- a través de la revista, gràcies perquè d'aquesta manera

senzilla i constant, a Montuïri i a fora d'ell... heu fet possible cinc-cents vegades *Bona Pau*.

I que sigui per molts d'anys!

Glosa

Al número 500

Enhorabona i molts d'anys
a don Bernat Martorell,
que començà, i darrera ell
han seguit els seus companys;
tots fan molt bé els seus treballs,
Bona Pau queda molt bell.

Aqueix mes s'ha publicat
de *Bona Pau* el cinc-cents,
per això estam convidats
tots els qui aquí estam presents;
el poble i autoritats,
lectors i contribuents.

Don Nofre, el director,
és el que està més content;
ha volgut celebrar-ho
i ha convidat molta gent
al dinar de germanor.

Si voleu agrair-ho
facem un aplaudiment,
per ell i l'antic rector,
pes poble i s'Ajuntament,
i perquè es vagi fent
Bona Pau fins a un milió.

Molts d'anys per tots. Gràcies.

Antònia Adrover Roig

Aquests versos varen ésser llegits per l'autora en el dinar de companyonia d'homenatge a *Bona Pau* dia 9 d'octubre de 1994.

Ressò del número 500 a la ràdio, TV i premsa diària de Ciutat

La premsa, ràdio i TV difongueren els primers dies d'octubre articles, reportatges i cròniques relacionades amb l'aparició del número 500 de *Bona Pau*. I ja celebrada la commemoració tornaren incloure ressenyes de l'esdeveniment. Les següents línies en recullen alguns, dels titulars i frases dels diaris, que poden considerar-se més significatius.

Baleares

No hay hogar montuïrenc en el que falte Bona Pau. Cada mes llega puntualmente a su cita. Des de su primer número ha sido soporte de todos los acontecimientos importantes del lugar (7 octubre).- Montuïri se volcó en la celebración de los 500 números de la revista Bona Pau. El homenaje puede considerarse de los que harán historia en esta villa del Pla (10 octubre).

Diario de Mallorca

Una publicación de sólida trayectoria. Bona Pau: la vida de Montuïri en quinientos números. Los primeros días de cada mes los domicilios de Montuïri se ven alegres e informados por la presencia de Bona Pau (5 octubre).- Montuïri festejó la 500 edición de la revista local Bona Pau (11 octubre).

EL DIÀ DEL MUNDO

El número 500, una fita històrica (9 octubre).- El pueblo de Montuïri celebró ayer el número 500 de la revista Bona Pau. Vecinos y autoridades coincidieron en su gran aportación cultural. El alcalde entregó una estatuilla de un cossier al director Onofre Arbona. Se trataba de un día señalado en la historia cultural de la villa (10 octubre).

Ultima Hora

La revisa Bona Pau de Montuïri edita este mes el número 500, un hecho que constituye un hito dentro de la Prensa Forana. Con este acontecimiento Montuïri celebra hoy un homenaje a todos los colaboradores de la revista (9 octubre).- Extraordinaria conmemoración del número 500 de la revista Bona Pau (10 octubre).

Els quatre poetes en el transcurs de la vetlada del dissabte vespre delitaren els assistents. Va constituir una novetat cultural dins Montuïri.

Foren molts els montuïrers que participaren als actes commemoratius del 500. A dalt, un aspecte de la sala d'actes de l'Ajuntament. A baix, alguns dels comensals en el dinar de companyonia.

Una crònica **Satisfactòria** **actes comm** **número 500**

El dissabte 8 i el diumenge 9 d'octubre varem celebrar els actes commemoratius de l'edició 500 de *Bona Pau*. Les persones qui formam part de la redacció, administració i distribució de la revista n'estam molts contents, de l'acollida que tingueren. Podem sentir-nos tots —lectors, subscriptors, assistents, poble i els qui col·laboram amb *Bona Pau*— ben satisfets.

VETLADA POÈTICA

El dissabte vespre tengué lloc una vetlada poètica a la qual participaren el menorquí-montuïrer i historiador Jaume Murillo; la inquera, professora d'educació infantil a Montuïri, Aina Ferrer; el professor de català, Ricard Martínez, i l'estudiant llucmajorer, Sebastià Alzamora. El públic, que omplia la sala d'actes de la casa de la vila, va seguir amb gran interès i beneplàcit la vetlada, primera d'aquest tipus que se celebrava a Montuïri. La profunditat dels poemes d'aquest joves poetes delitè el selecte auditori assistent.

DIUMENGE, DIA 9

El diumenge dia 9 es dugueren a terme els actes centrals de la commemoració. Foren presidits pel conseller de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, Bartomeu Rotger, el president del Consell Insular de Mallorca, Joan Verger i el nostre batle. Comptaren amb la participació de tots els qui s'ocupen de la redacció i administració de la revista i amb la de nombrosos subscriptors, lectors i montuïrers que se sumaren a l'efemèrides.

A les onze, s'oficià una Missa en la qual la Coral "Mont-Lliri" li va donar realçament. Fou concelebrada per dos antics sacerdots de la parròquia i redactors de la revista, Pere Orpí i Andreu Genovart. A l'homilia, aquest darrer es va referir a la constància i gratuïtat que han caracteritzat els components de *Bona Pau* al llarg dels 42 anys de vida de la publicació. "*Bona Pau* ha fet po-

er a la història celebració dels moratius del de **Bona Pau**

ble -digué- perquè ha fomentat la cultura, ha escrit la història i ha potenciat l'ús de la nostra llengua dins Montuïri". Va indicar que els montuïrers eren els protagonistes de la revista i que aquesta hauria de romandre oberta a tot tipus d'opinions, caracteritzar-se per la continuïtat i objectivitat i que els seus redactors eren servidors d'un comunitat a la què informen.

A continuació, a l'estibada sala de sessions de l'Ajuntament, el redactor en cap, Biel Gomila, va efectuar la presentació dels actes, indicant que es tractava d'un dia assenyalat dins la història cultural de la vila pel fet de commemorar l'edició del número 500 de la revista de un poble -el nostre- de 2.165 habitants, i que compta amb 710 subscriptors. Féu palès que "els montuïrers ens acostam uns als altres a través de la Bona Pau".

XERRADA D'AINA MOLL

En el moment de la presentació d'Aina Moll, la persona que havia de fer el parlament, en Biel va dir:

"Quan parlàrem dels actes que havíem d'organitzar per avui, coincidírem plenament en la persona que ens hagués agradat que avui ens parlàs.

Fa uns anys seia aquí mateix, com ho fa ara, al costat del seu pare, Francesc de Borja Moll; un altre cop pare, un dels pares de la nostra llengua. Eren en aquesta sala amb motiu de la inauguració del nostre arxiu municipal. Ella és la màxima responsable de la normalització lingüística ara a Balears i abans a Catalunya; cada dilluns llegim la seva línia directa al Diario de Mallorca; professora de francès de les montuïreres de la nostra edat que anaven, amb una miqueta de por a examinar-se a l'institut Joan Alcover; a l'any 1960 feia classe de català (l'anomenaven "mallorquí") a les alumnes oficials de l'institut Joan Alcover de Palma, possiblement l'únic lloc de Catalunya, País Valencià i Balears on s'ensenyà la nostra llengua;
(Continua a la pàgina següent)

El nostre director reb la felicitació del Director General de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear (a dalt). La taula presidencial al començament de l'acte commemoratiu (a baix)

"La normalització lingüística no ha de ser mai motiu de brega" (Aina Moll)

"Quan estudiava a Barcelona demanava als meus pares que m'enviassin Bona Pau" (Verger)

"Difícilment podrem tenir una cosa nostra si no la tenim en llengua catalana" (Rotger)

(Ve de les pàgines centrals)

autora de nombroses i primmirades publicacions; és la dona qui fa llum en qüestions lingüístiques ... Aina Moll, moltes gràcies per atendre la nostra convidada"

La responsable de la campanya de normalització lingüística a Balears, Aina Moll, a la seva xerrada, va afirmar que "el canvi lingüístic s'ha de fer a les bones, de forma pacífica i sense crear conflictes. Si es lluitàs una guerra, la perdrem perquè són molts encara que usen el castellà a Mallorca. La normalització lingüística no ha de ser mai motiu de brega. S'hauria de dur a terme d'una manera consensuada i pacífica. Hem progressat en els darrers cinc anys, però s'ha de mirar cap endavant. En aquesta segona fase que començam haurem de caminar més de pressa". Amb un "siau capdavanters en l'impuls de la nostra llengua com ho heu estat fins ara" va encoratjar els responsables d'aquesta veterana publicació, la tercera més antiga de la premsa forana, després del "Sóller" i "Felanitx".

UNA ESTÀTUA D'UN COSSIER PER AL DIRECTOR

Posteriorment, el batlle, Joan Antoni Ramonell, va manifestar que els protagonistes del número 500 i de la revista

Bona Pau son els montuïrers, perquè ells l'escriuen i ells esperen la seva aparició cada començament de mes para llegir-la. Féu entrega al nostre director, com a representant físic de la revista, Onofre Arbona, de una estatueta d'un cossier, la millor representació de Montuïri. D'ell va dir que "es director, escriptor, mecanògraf, maquetador, fotògraf..."

En Nofre va assenyalar l'aspecte literari i cultural que s'havia donat a la celebració del número 500. En nom dels seus companys redactors i encarregats de l'administració, va agrair les paraules del Batle i l'esforç de totes aquelles persones que d'alguna manera han participat en l'elaboració i difusió de *Bona Pau* des de gener de 1952 fins ara. El montuïrer i president del Consell Insular, Joan Verger, va definir *Bona Pau* com una cosa nostra i contà, anecdòticament, que quan estudiava a Barcelona demanava als seus pares que li enviassin la publicació. Sol·licità al Director que fes un resum de la història de Montuïri des de mitjans del present segle.

EL CONSELLER DE CULTURA VA TANCAR L'ACTE

Tancà l'acte, el conseller de Cultura, Educació i Esports, Bartomeu Rotger.

En Biel Gomila, el va introduir amb aquestes paraules: Tomeu Rotger, alaroner, a més de mestre, és pedagog, i va ser inspector en cap de la direcció provincial del Ministeri d'Educació. És autor de nombrosos llibres de pedagogia. Un d'ells ha estat una valuosa eina de treball a per a tots els ensenyants: "El procés programador a l'escola". Els professionals de la docència li han agraït molt. Ara bé, personalment, li volem agrair l'edició d'un que publicà quan tot just havia acabat la llicenciatura. Feia referència als temes d'oposicions a mestre estatal. L'editorial, Tomeu, no sé si te'n recordes, l'enviava per fascicles perquè no s'havia editat íntegrament. Aleshores, va servir de gran ajut a un dels qui escriuen a *Bona Pau*.

El conseller Rotger va destacar que *Bona Pau* es fruit de la genètica del poble, genètica caracteritzada per la perseverància i participació. Després d'exterioritzar el seu desig per l'arribada a les noccs d'or, expressà que "difícilment podrem tenir una cosa nostra si no la tenim en llengua catalana i en aquest aspecte hem d'integrar-la dins l'administració i societat".

Al migdia tengué lloc un dinar de companyonia en el restaurant "Munper", al qual hi participaren cent deu persones.

S'ha signat un conveni de col·laboració entre el CIM i la Premsa Forana de Mallorca

En representació de les revistes associades, de la Premsa Forana de Mallorca, el President, Carles Costa, i el President del Consell Insular, Joan Verger, signaren el passat 27 de setembre un conveni de col·laboració, mitjançant el qual el Centre Coordinador de Biblioteques inserirà a les publicacions foranes diferents anuncis a fi de donar a conèixer el fons de les biblioteques locals, les novetats darrerament rebudes així com diferents notes d'interès.

Moment de la firma del conveni: Joan Verger, pel CIM i Carles Costa per la Premsa Forana

Sous i feines

A les darreries del segle XIX la major part de la gent que treballava ho feia en el camp. Els jornalers encara eren nombrosos i superaven als pagesos que podien conrear les seves pròpies terres. La feina es distribuïa segons les diferents tasques que hi havia a la possessió (missatge, pareller, pastor, garriguer, etc.) i la gent cobrava un sou determinat si el treball era més o manco important. L'Arxiduc Lluís Salvador ens descriu a les "Balears per la paraula i el gravat" els tipus de feina i el que cobraven. Això era més o manco els anys setanta del segle XIX.

Com es pot comprovar el nom del nostre poble no surt al text següent, però els treballs i les xifres es poden comparar al municipis veïns de Sineu i Porreres.

"Los jornales no son en Mallorca, por lo general, elevados; varían según sexo, localidad, época del año y tipo de trabajo. Cabe considerar como jornal medio en el campo el de 4-5 reales para los hombres, en este caso eixut, es decir, sin manutención, o 5 sous con companatge. En la vendimia se pagan 4 reales y manutención. Los cortadores suelen ganar 12-15 sous más la manutención. Quienes se ocupan del clareo de los árboles (exsecallar) o de la poda de las cepas ganan con frecuencia solamente 4 reales y se les provee de vino. Las circunstancias propias de Sa Pobla y de las localidades que quedan por debajo de ella, de condiciones climáticas y edafológicas semejantes, determinan un notable aumento del jornal. Así, por los trabajos habituales se pagan aquí 8 sous; para los que se dice de trencar, es decir, de trituración y prensado del esparto, 15-18 sous y para aquellas parcelas de la marjal (terreno bajo semiinundado) 12-15 sous y, en todo caso, mantinguts, o sea mantenidos. Los trabajadores del esparto o de la marjal reciben además de su manutención un cortó (cuartillo) de vino cada día. En otros lugares y según la época del año el jornal es más bajo siendo común el de 3-3 1/2 eixuts y de 2 reales mantinguts. Por lo regular la manutención se limita al companatge, que en los cortos días del invierno ocupa una sola comida, mientras que son dos en verano: desayuno y almuerzo. Los trabajadores suelen recibir

al mediodía una escudella de judías o de otra leguminosa y para desayunar sopes. El pan lo aporta cada uno, las olivas le son suministradas, pero el vino no.

Las labores de las mujeres suelen limitarse por lo común a la cobertura de formiguers, recolección de olivas y de algarrobas, de higos, siembra del grano y entrecavar y desterrassar las legumbres (enfiliamiento, desyerbe y roturado). También hay mujeres, aunque pocas, que toman parte en las podas. Las mujeres suelen ganar de 13 a 15 décimos de real sin manutención, salvo en caso de que se ocupen de la cobertura de los formiguers y de la recogida de las algarrobas, en cuyo caso obtienen la misma manutención que los hombres. En la recogida de olivas suelen dárseles de las ya preparadas. Con ocasión de la recogida de los higos, en lugar de pagar a las mujeres un jornal suele contratárselas por mes y a razón de 7-12 pesetas, amén de la manutención, según las circunstancias. En Sa Pobla y localidades vecinas, las que recogen las judías (mongetes) suelen recibir 5-6 sous mientras que las que roturan la tierra reciben 2 reales o 3 sous y, en todo caso, mantingudes. En algunos lugares y según las condiciones, el salario de las mujeres puede ser más elevado que lo dicho, a saber, 10-20 décimas de real o unos dos reales, sin manutención, 10-12 décimos mantingudes. Las que se aplican a la recolección de las figues flors reciben 2 reales o 3 sous mantingudes. Donde se las emplea también para podas y clareos, lo que ocurre rara vez, reciben 6-7 1/2 sous mantingudes. A su vez, los missatges o peones jóvenes de los predios ganan 3 1/2-4 1/2 lliures (1) al mes, pero con cama y comida adicionales. Por lo que hace especialmente a la producción de aceite, de los tres hombres habitualmente necesarios para el prensado (trullada), el mestre de s'oli recibe 5 doblers y los dos manobres 4 por cabeza y trullada. Dado que en el plazo de 24 horas suelen realizar hasta 12 trullades, en ese tiempo en cuestión sus ganancias ascienden a 60 doblers o

Una estampa que molt bé podria representar una escena de la darrerria del segle passat

10 sous para el mestre y a 48 doblers o 8 sous para cada manobre. Suman a ello tres comidas diarias: con el alba sopes, al mediodía sopes y judías, y al anochecer sopes o judías; no se les da pan, y rara vez vino. Los hombres empleados para el pisado de las uvas (trepitadors) y otras faenas de la elaboración del vino reciben, según localidad, jornal muy variado. En Binissalem, Alaró y Consell, 8 sous además de la manutención; esta consiste de pimientos españoles al horno con grasa de cerdo, por la mañana y al mediodía, y de fideos con caldo de carne y una especie de estofado al anochecer, recibiendo cada persona una terça (tercera parte de una llima carnissera de 1221 gramos) o sea 407 g. de carne. Acompaña cada comida una ración de pan. En Sineu se pagan 7 sous y pimientos asados por la mañana, al mediodía y para cenar, además de pan. En Campos, sólo 4 reales, sin manutención, o 2 con ella, que en este caso consiste de sopes por la mañana y judías u otro tipo de legumbre al mediodía y noche, acompañadas de pan. En Felanitx, Porreres y otras localidades próximas se procede de modo parecido al de Campos. La manutención es pues igual que en ésa, sólo que el jornal es algo más elevado: 8-9 sous sin manutención, y la mitada con ella. Señalemos por último que el jornal de un hombre (pareller) con su parell (yunta) y reja asciende por lo común a 16-24 reales, según localidad.

Guillem Mas Miralles

(1) Una lliura eren 20 sous o 240 diners o doblers.

Figueres de moro

Arreu de tot Mallorca existeix un arbre que no té soca i tot és soca, no té branques i tot són branques, no té fulles i tot són fulles; i, al revés dels altres arbres, primer treu el fruit i després la flor. I així com a altres fruites per estar al seu punt òptim les han de collir madures de l'arbre, aquesta fruita és millor si és grenyal: m'estic referint a la figuera de moro.

Antany era costum en temps d'assecar figues, viure i romandre a les casetes de fora vila, perquè havien de cuidar-se del sequer i dels porcs que engreixaven, que aleshores n'hi solia haver quatre o cinc a cada caseta, amb la finalitat que es menjassin les figues de cristià i més xereques, ja que a les bones les venien o se les menjaven les persones. Les figues de moro, en canvi, tenen l'avantatge que, malgrat plogui, poden collir-ne; al revés de les de cristià, que quan plou són blanques i no tan bones; les de moro, si ha plogut, són millors.

Temps enrera, les figues de moro era el berenar de mols de dies de la gent que estava llogada a les possessions i de la gent foravilera en general. Algú —normalment un dels més vells, que solen tenir poca son—, de bon dematí amb un postal i esmolles o collidores, les solia collir i les posava dins un ribell amb aigua fresca perquè fossin més fredes (aleshores no hi havia geleres) i fugissin les piques. Després el que volia anava al ribell a pelar figues i acompanyades d'un tros de pa servia de berenar.

Quan em pensava que ja ningú feia cas d'aquesta fruita, l'altre dia de pagès, un diumenge, fent una volta pel mercat de Lluçmajor vaig veure un caixó de figues de moro a la venda. Després de demanar-ho a la venedora vaig saber que eren a deu pessetes cada una sense pelar i a tres duros, pelades. Per cert que davant mi vaig veure que una dona en comprà mitja dotzena de pelades.

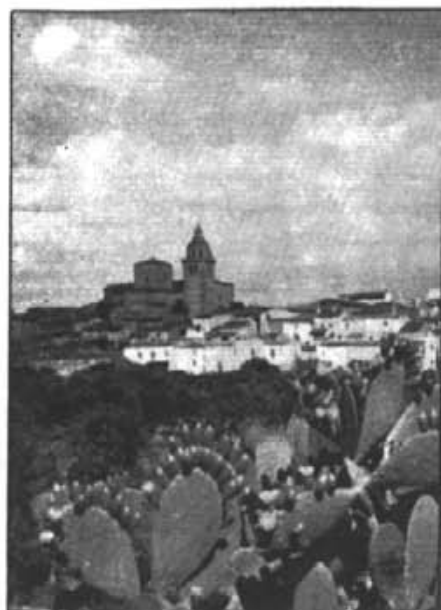
Durant tot el dia no em fugí (i encara ara estones hi pens) del cap aquell caixó de "xumbos" ja que, calculant que en contingues un centenar, devia valer de dos a tres-cents duros. I malgrat tinguin preu, s'ha fet el mateix que amb les de cristià: se n'han arrabassades moltes. És més, entre els pagesos, que no en feim gaire cas, els ciutadans i estrangers que

tenen casetes llogades o seves i les fan nosa, i els "quintos" que n'han emprades moltes per als seus obsequis del Reis, ens hem quedat quasi sense figueres de moro.

Per Montuiri no he vist mai extensions grandetes d'aquesta fruita. Devers Campos, Santanyí o Ses Salines, sí que n'hi ha qualche redol gran, de devers una quarterada o dues; ara, per aquí, només hi ha redols petits, normalment el corral de gallines; això sí, abans, per totes les casetes n'hi havia.

Pens ara, que degut a les subvencions s'han arrabassat moltes vinyes (i volen que n'arrabassem més), perquè dins la UE sobra vi, en canvi no he sentit dir que sobrin figues de moro. ¿No ens aniria bé, al seu lloc, sembrar "xumbos", malgrat tinguin pues, ja que és un conreu molt bo de fer? Basta tirar una fulla, mig enterrar-la i ja aferra. Amb el preu que vaig veure al mercat i sé, per altra part, que l'amo de Ca n'Aloi aquest estiu en cercava per fer gelat, tal vegada sigui un cultiu del qual en puguin treure doblers.

Sembla que ens convendria allà on s'han arrabassades vinyes, sembrar-hi figueres de moro perquè hi ha bastant garantia que ens vagi bé. Si podem, les vendrem al mercat i si en sembram de més (com ha passat amb les vinyes) potser la UE subvencioni per arrabassar-les o ens les compri per tirar-les dins un clot, com s'ha fet amb els albercocs.

Un temps i encara ara, enrevoltant el poble es podien veure moltes figueres de moro

Hi ha un altre motiu pel qual n'hem de sembrar, i és que si n'arrabassam i no en sembram correm el perill que els "quintos" i "quintes" no puguin fer presents pels Reis, ni embrutar les places i carrers de llim. I si no ho fan es perdrà un costum que ja és tradició. Malgrat el batle no vulgui aquests regals, per altra part ens diu que les tradicions no s'han de perdre, i si els montuïers en aixecar-nos el dia dels Reis Mags no veim socots de fulles de moro, no ens semblarà tal festa.

Que: ens animam a sembrar figueres de moro?

Sion Nicolau

GIANNAS

Carrer del Pujol, 9

Vine a posar-te en forma

Gimnàstica de manteniment

Gimnàstica rítmica

Aerobic

Judo

Ball de saló

Sala de massatges

Pròximament:

Sala de musculació

Sauna

Informació

Tlf. 64 65 39

Rafel Miralles Tous "Putxo"

En els anys de la post-guerra fou director i ànima de la banda de música

Un dels montuïrers que han dedicat bona part de la seva vida al foment d'un dels arts que en el nostre poble més s'aprecia, com és la música, i particularment en uns anys en els quals les dificultats eren quasi insuperables, fou Rafel Miralles Tous, ben conegut en el poble com a "Mestre Rafel Putxo".

Havia nascut a Montuïri el 17 de setembre de 1893 i va morir també aquí el 13 d'abril de 1979 a l'edat de 85 anys. Era fill de Pere Joan "Putxo" —aquell home que al dir de moltes mares i pares, tot i perquè el seus fills es portassin bé els amenaçaven dient-los "vindrà l'amo en Putxo i et posarà dins es sac", i era perquè sempre se'l veia amb un sac a l'espatlla, cosa que tothom sabia— un montuïrer de bonat que a principis de segle féu durant molts d'anys de guarda-via entre les estacions del tren de Montuïri i Algaida. La mare d'en Rafel —n'Isabel— era coneguda com na "Bet Lluçós".

El nostre personatge de petit freqüentà les escoles de Montuïri. Posteriorment anà al camp on ja començava a fer qualque feina. Aleshores vivia en el molí d'en Benet. Mentrestant es despertà en ell l'afició musical i començà a aprendre les primeres notes per tal de ser músic de la banda de Montuïri. Però l'any 1911, quan tenia 18 anys, s'incorporà voluntari a la banda de música del regiment de Maó, on fou ben rebut. En principi tocava el fiscorn i posteriorment el baix. En aquells anys continuà aprenent música i encara es va despertar més l'afició, sobretot pel seu desig de perfeccionament i ferma dedicació.

Ben prest ascendí a "cabo", després a sergent i posteriorment a suboficial, grau en què es va retirar quan encara era relativament jove, 42 anys, degut a la controvertida "Llei de n'Azaña".

En Rafel, en aquells anys en què vivia a Menorca, es va casar amb una maonesa, n'Àngela Demòfila Arnau Corantí. Era l'any 1931. Tengueren un fill, en Pere Joan, qui després es féu militar d'artilleria, avui amb el grau de coronel. Però dissortadament na Demòfila (així era coneguda a Maó) va morir l'any 1934, quan el fill, en Pere Joan, encara havia de complir els 3 anys.

Per Maó, abans i després de retirat, "mestre Rafel" tocava en el sextet "Worsley", conjunt que es dedicava particularment a amenitzar els cinemes muts en aquells anys d'en "Charlot", en "Es Consell", un centre-teatre club que hi havia a l'esplanada.

Però vet ací que el 10 de juliol de 1936 ell, acompanyat pel seu fill, vengué a Montuïri per tal de passar aquí un temps de vacances. Allà deixà la seva sogra cega que vivia amb ells, però durant aquesta absència era atesa pels seus germans: la cuidaven i li donaven el menjar.

Mentrestant arribà el fatídic 18 de juliol, estallà el Moviment i en Rafel i el seu fill no pogueren retornar, com era el seu desig, a Menorca. Al cap de poc temps en Rafel es presentà a ciutat als caps de l'Exèrcit i al·legà la seva condició de militar retirat. El feren incorporar al Regiment d'Infanteria de Palma com a suboficial, però una vegada acabada la guerra retornà a Montuïri.

Una de les primeres determinacions que prengué després d'haver decidit tornar a residir a Montuïri fou la d'integrar-se allà on pogués desenvolupar l'art musical. Per una part s'oferí al Rector Gori i tot seguit passà a formar part de la Coral Parroquial, on durant anys va tocar el contrabaix de corda a quasi totes les funcions religioses. Tant acompanyava les veus com la coral.

Però també i simultàniament s'integrà

a la banda de música que aleshores dirigia Pere Sampol. Fou molt ben rebut, sobretot perquè els músics que hi havia eren pocs i ja d'edat. I per altra part, com que a Montuïri no hi havia ningú que ensenyàs música, l'any 1942 va començar a donar classes de solfeig. Entre els primers deixebles que tengué cal recordar els jovenets Guillem Miralles "Niu", Rafel Socias "Vermell", Miquel Mora "Nyol"...

L'any següent Pere Sampol deixà la direcció de la banda de música i mestre Rafel se'n féu càrrec i actuà com a director. S'inicià una sensible reestructuració, s'incorporaren nous al·lots per aprendre les notes musicals, com foren Pep Gomila "Gelat", Francesc Ferrer "Boivàs", els germans Joan i Bernat Marimón "Pavores", Antoni Miralles "Botet", Pere Miralles "Malherba" (actual director), Pere Joan Miralles (el seu fill), Josep Miró, Bartomeu Isbert, Sebastià i Antoni Grimalt "Nius", Cristòfol Massanet "Parri", Jaume Fiol "Tarric", Miquel Mas "Sao", Pere Mayol "des Pont", Pere Fernández, Joan Beltran "Canai"... i altres que han passat a l'oblit.

En els anys 1943-44, degut sobretot a les restriccions de la post-guerra, bastants de vespres no hi havia llum elèctrica o s'apagava cada punt; i el mateix Rafel va comprar de la seva butxaca un llum de carbur, ja que en aquell temps no hi havia subvencions de cap classe, i tot es feia desinteressadament i per amor a l'art. Com també mancaven els llibres per a l'ensenyament, però mestre Rafel s'apanyava perquè tant els seus alumnes com els components de la banda, tenguessin llum i llibres i els assaigs de la banda no mancassin els dies que pertocava. Ho feia tot sense cobrar ni un "duro", tant si feia fred com calor. Ell no faltava mai a les classes. I amb una paciència digna d'admiració i una frase d'empenta i coratge per a cada alumne, va aconseguir no sols refer aquella decapada banda de música, sinó enlaire-la fins a situar-la a un nivell acceptable. Tot això després d'anys de sacrifici i abnegació, i una gran estima a la música.

A l'entretant es preocupava que els

(Continua a la pàgina següent)

La depressió

Causes, conseqüències i remeis

Parlant de la depressió, un dels teòrics psicosomatistes més importants dels Estats Units, Harold Wolff, deia que "les diverses situacions d'estrès constitueixen un perill, en front del qual l'individu posa en marxa reaccions corporals adaptatives, protectores o de defensa. Canviar-se de casa, d'estat civil o la mort d'un ser estimat, poden afectar de tal manera que s'acabi emmalaltint".

No hi ha només una causa per a la depressió; sol ésser el resultat de diversos factors: trastorn del funcionament bioquímic (neurotransmissors), herència familiar, pèrdua d'un ser estimat, fets vi-

tals negatius, problemes de relació, falta de recolzament social adequat, deficient autoestima.

En la dona s'ha observat que la depressió pot estar lligada a diversos estats del cicle reproductiu: període pre-menstrual, menopàusic, pot-part, consum d'anti-conceptius orals.

Quan qualcú té una depressió clínica, sent tristor i ganes de plorar, el martiritza el sentiment de culpabilitat, ja que creu que no actua correctament.

Se sent irritable, ansiós i tens. Si la depressió s'agreuja, pot perdre la capacitat de reaccionar emotivament i se sent indiferent. És incapaç d'interessar-se per les activitats quotidianes. Tot es fa feixuc i complicat, significat un esforç molt gros la realització de qualsevol tasca. No surt de ca seva i passa moltes hores assegut o estirat. Té molta dificultat per llegir o mirar una pel·lícula, degut a la incapacitat de concentrar-se. La son s'altera i la gana disminueix o augmenta notablement. El sentiment de desesper-

rança condueix a creure que res té solució i a vegades arriba a pensar en la mort.

En molts de casos la depressió se cura en el termini de 3 a 6 mesos, encara que no s'hagi tractada, però en aquest cas pot haver-hi freqüents recaigudes i en un 20% pot seguir un procés crònic.

Els especialistes recomanen per combatre els estats depressius: caminar, anar en bicicleta, nedar o practicar algun esport no excessivament competitiu. També s'ha d'intentar veure la part positiva de la vida, i diuen que riure és un dels millors medicaments. Ara bé, com deim per aquí a Mallorca: *és molt bo de fer consolar una persona que no té pena; però, molt mal de fer consolar una que en té.*

I justament és el que li passa a una persona amb depressió, té tanta pena que res la consola. Per tant, el millor consell que li poden donar és que cerqui ajuda, vagi al seu metge o metgessa de confiança, els quals determinaran la necessitat de recórrer o no a un professional de la psiquiatria, o si és suficient una ajuda psicològica.

Rosa M^a. Nicolau Pericàs

MONTUÏRERS QUE HAN DEIXAT PETJADA

(Ve de la pàgina anterior)

seus alumnes es poguessin perfeccionar el temps que complien el servei militar. D'aquí que fes tot quan pogué perquè s'integrassin a la banda de música del Regiment de Palma, on, a més d'aprendre i practicar, es passaven una bona "mili".

Considerant que havia complit la seva missió com a director i havent-hi gent jove, l'any 1956 va deixar la direcció de la banda de música i el va substituir Bartomeu Sampol. Però ell encara va continuar formant-hi part com a simple músic: tocava el "bombo i platillos" fins que les forces la hi permeteren. Quan la va deixar definitivament encara regalà dos instruments: un fiscorn i un baix.

Pensem que "mestre Rafel Putxo" s'ha de considerar com un dels homes que més han fet per a la banda de música de Montuïri. Ara, quan ja han transcorregut 15 anys de la seva mort, tot i tornant avaluar la seva tasca, l'escollim com un dels montuïrers que han deixat petjada, mereixedor de ser recordat per tant com es va desvetllar per la música, ja que si en aquells anys difícils de post-guerra no hi hagués hagut una persona com "mestre Rafel Putxo", el qual amb el seu interès, despeniment i dedicació donà vida a la nostra institució musical, difícilment hi hauria hagut la necessària continuïtat.

O. Arbona

Agraïm a Miquel Mora "Nyol", deixeble que fou del ressenyat, la descripció de molts de detalls.

La processó del Corpus d'un temps

Mitjançant aquesta foto es poden destriar molts d'aspectes d'aquell temps, com són el gran nombre de capellans (qualcú ha dit que el de l'esquerra és el vicari Munar), la finestra de la rectoria abans d'engrandir-la, els arbres, els vetits de la gent, com estava plaça, la casa de Can Ferrando...

Succinta història dels nostres carrers - XVII

Pere Capellà, Sa Corona, Sa Mostra, Sa Tanca, Batle Joan Miralles i Constitució

57. Carrer de Pere Capellà

L'actual carrer del Pare Martorell, com vàrem dir el passat juliol, abans es deia de Pere Capellà, però l'Ajuntament a la sessió de dia 15 de desembre de 1985 va decidir que el carrer que primer es deia "Lletra B" i posteriorment i per acord a la sessió del 19 de juny de 1979, "de Jaume I", passàs a denominar-se de Pere Capellà. Està situat paral·lel a l'avinguda d'Es Dau, a la part del cementiri i des de l'indret del carrer des Puig, travessa el de Ramon Llull i continua actualment paral·lel al d'Es Velar de Sa Torre.

Els assidus lectors de *Bona Pau* saben bé qui era Pere Capellà. Diguem, per altra part, que *Jaume I* ha romàs sense carrer a Montuïri, i que sapiguem tampoc n'ha tengut mai.

58. Carrer de Sa Corona

No és que sia un carrer nou, sinó molt antic, però no figura en el plànol i sí en el cadastre. D'ell no hem pogut averiguar res, ni el perquè d'aquest nom. És el que està emplaçat a continuació del carrer des Mig, comença en el carrer de Baix i passa per davant l'antic quarter de la guàrdia civil.

Aquest nom li ve de molt antic, per allò que temps enrera -i és una suposició molt personal i sense fonament- tal vegada hi traslladassin les corones cap al cementiri. No hi veim altra raó. Per altra part no hi ha rètol ni amb aquest nom ni amb altre.

59. Carrer de Sa Mostra

Dia 20 de desembre i essent Batle Francesc Trobat, la Corporació, per unanimitat, va acordar que el carrer paral·lel a Na Païssa, des de l'acabament del carrer des Forn i en direcció al Pou del Rei, a partir d'aleshores "es denomini "Sa Mostra" i es procedirà de forma immediata a la col·locació de la corresponent placa. Acord pres perquè aquest carrer no tenia nom, el qual fou suggerit pels veïns" (No hem vist el rètol).

L'avinguda de la Constitució comença o començarà davant el restaurant de Ca na Magdalena i arribarà fins al de Cas Carboner (antiga carretera de Manacor)

60. Carrer de Sa Tanca

En temps del batle Joan Ferrando, abans del 1930, aquest carrer portava el nom de "Carrer L". El 24 de febrer de 1935 prengué el nom de carrer Mestre Josep Porcel, i posteriorment, el tros de carrer perpendicular al d'Es Cossiers (que és allà on acaba), l'Ajuntament, a la sessió del 25 de novembre de 1988, prengué l'acord d'encarregar a la Comissió de Cultura l'estudi del nom d'aquest tram de carrer. Finalment, el 27 de gener de 1989, s'acordà donar-li el nom de carrer de Sa Tanca de Can Serra. Aquest nom, "Tanca de can Serra", es deu a què fins a mitjan segle passat, abans d'urbanitzar-se, al terrey que hi havia entre la casa del "metge de Meià" i l'actual d'Es Cossiers i fins al carrer de Ramon Llull era un turó ple d'ametlers que potava el nom de "Sa Tanca de can Serra", del qual n'era propietari l'amo en Pere "Serra", el padrí o besavi del de l'actual botiga de Can Serra. Aleshores, dins el que avui és aquesta illeta, sols hi havia una casa situada aproximadament allà on en l'actualitat és ca l'amo en Pep "Xamena", situat al camí aleshores anomenat de Sant Joan, avui Emili Pou.

61. Carrer o Avinguda Batle Joan Miralles Riera

En atenció a Joan Miralles Riera, el qui fou batle i va urbanitzar es Dau a principis de 1950, la Corporació Municipal va acordar per unanimitat a la sessió de dia 29 de gener de 1991, denominar la prolongació de l'Avinguda Es Dau, des del carrer d'Es Mig i cap al Molinar, amb el nom de Joan Miralles Riera. No importa especificar qui era aquest personatge, ja que a *Bona Pau* (Novembre de 1989) l'hem ressaltat com un dels "Montuïrers que han deixat petjada". (Encara no s'ha posat el rètol).

62. Avinguda de la Constitució

A la mateixa sessió del Consistori municipal citada anteriorment, del 29 de gener de 1991 i a proposta del grup municipal del PSOE, també s'acordà per unanimitat denominar amb el nom d'Avinguda de la Constitució el tros de l'antiga carretera de Manacor (davant s'Hostal), des del restaurant "Ca Na Magdalena" fins al de "Cas Carboner".

(Continuarà)

O.Arbona

El nou curs escolar en el nostre col·legi

Entre els objectius del centre hi figuren concienciar sobre la problemàtica de l'aigua, solidaritat, hàbits d'alimentació i coeducació

L'escola de Montuïri sempre és notficia. enguany l'equip directiu s'ha remodelat. Hem tornat a l'escola i aquesta vegada no ha estat per anar a classe. Per cert, feia cinc anys que havíem acabat l'EGB i hem observat que durant aquest temps s'han produït molts de canvis: bancs als passadissos, s'han pintat les línies dels camps d'esports, els arbres de l'escoleta han crescut, molts d'ordinadors, la secretaria, informatitzada, mestres que no coneixem... Hem mantingut una entrevista amb el director, Joan Sorell, la secretària, Catalina Gayà, i el nou cap d'estudis, Antoni Gornals. Com es destria, hi havia molts de temes per parlar i per relatar als nostres lectors.

Joan Sorell és el més veterà de l'equip. Durant dotze anys ha ocupat el càrrec de director, quatre a l'etapa LOGSE i vuit en cursos anteriors. Antoni Gornals Mesquida és el primer any com a cap d'estudis a Montuïri; abans ho havia estat en un altre centre i aquest any en farà quatre que treballa en el nostre poble.

Catalina Gayà Bauzà repeteix per segon any consecutiu la funció de secretària i, com Antoni, fa quatre cursos que és aquí.

El claustre de professors d'aquest curs

—*Quan vàreu esser elegits?*

—El mes de juny del curs 93/94.

—*Per quin temps?*

—Per un període de tres anys.

—*Quins objectius us heu proposat per aquest curs?*

—Són aquests quatre: a) La problemàtica de l'aigua. (Conscienciar a l'alumnat sobre la importància i escassetat de l'aigua i motivar hàbits d'estalvi i correcta utilització d'aquest recurs). b) La solidaritat. (Estimular la solidaritat entre tota la comunitat escolar). c) Els hàbits d'alimentació i salut. (Insistir en l'adquisició de bons hàbits de salut i organitzar una setmana sobre el menjador). d) La coeducació. (Fomentar una relació igualitària sense distinció de sexes en totes les activitats del centre).

—*Parlem ara d'aquest curs 94/95. Quines novetats són les més importants?*

—Una és la d'esser considerat centre preferent per l'equip psicopedagògic del MEC. Això suposa poder comptar tots el dilluns d'aquest curs amb un psicopedagog per diagnosticar casos concrets entre l'alumnat i assessorar el professorat i les famílies. Una altra, la de començar el

primer nivell del tercer cicle de primària equivalent a l'antic 5è d'EGB. La tercera és la de dur endavant una àmplia oferta d'activitats complementàries en horari no lectiu en el centre, conjuntament amb l'APA, Ajuntament i Escola. I, finalment, realitzar una activitat d'expressió corporal i dramatització dins l'horari lectiu per a tots els cursos.

—*Com està el problema de calefacció?*

—Estam pendants del pressupost, ja que el MEC s'ha compromès a aportar una quantitat determinada.

—*Quines són les obres que s'han de fer a l'escola?*

S'han de canviar les portes i els vidres de les finestres per tal d'acondicionar les aules al nou sistema de calefacció. També urgeix repassar el capell de la teulada per haver aparegut abundants goteres amb les darreres pluges.

—*Sabem que aquest estiu sortí un decret sobre el funcionament de les escoles d'educació primària. En quina mesura ha incidit al col·legi de Montuïri?*

—Ha incidit en tant en quant ens anam adaptant a aquestes noves mesures per a un millor funcionament intern.

—*Quina matrícula teniu aquest curs?*

PROJECTE NATURA

Un món de possibilitats
per a la millora i conservació
del Medi Ambient

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

S'han de canviar les portes i els vidres per acondicionar les aules al nou sistema de calefacció

83 nins dinen al menjador

"Pel fet de ser considerat un centre preferent, el MEC ens ha facilitat un psicopedagog"

—En educació infantil en tenim 23 de 3 anys, 14 de 4 i 14 de 5. En el primer cicle d'educació primària n'hi ha 12 de 1er, i 18 de 2on. Al segon cicle de primària, 16 de 3er, i 13 de 4rt. En el tercer de primària, 18 de 5è i 19 de 6è., si bé aquest darrer encara és de l'antiga 2ª etapa d'EGB, en la qual també hi ha 23 alumnes de 7è i 19 de 8è. O sia que en total temin 189 alumnes entre 3 i 14 anys.

—Quins projectes es duen a terme al col·legi?

—Seguim amb el projecte "Atenea" i pensam dur endavant el programa d'activitats complementàries.

—Quins problemes heu hagut de superar en aquest començament de curs?

—No se'ns han plantejat problemes seriosos.

—Podríeu parlar-nos del funcionament del menjador escolar?

—Funciona sense canvis. Disposam d'una cuinera i una ajudanta, i en col·laboració amb l'APA es contracta el servei davant el MEC.

—Quin és el nombre de comensals?

—Actualment són 83 alumnes i 7 professors que hi menjam diàriament. La resta del professorat utilitza aquest servei tres dies a la setmana.

—Quin és el tipus de menjar?

—És un menjar casolà, variat i equilibrat.

—I el preu?

—5.000 pessetes mensuals. Ara bé, si per alguna necessitat un alumne ha d'utilitzar el servei un dia determinat, el preu és de 350 pessetes.

—Quins canvis hi ha hagut en el professorat?

—S'han incorporat Margalida Clar, En-

Els alumnes de les escoles, en el pati, en un moment de recreació

camació Miró, Antònia Santandreu, Joan Torelló i Mª Elena Calafat. A final el curs passat se n'anaren Florentina Hernández, Jerònia Oliver i Pere J. Serra.

—Quin programa teniu dins les activitats extra-escolars?

—Unes són organitzades pel centre, com judo, música, handbol, tennis taula; altres en col·laboració en l'Ajuntament (psicomotricitat, voleibol, atletisme, bàsquet, jocs recreatius). També en col·laboració amb l'APA (judo, ball de bot, manualitats, escacs, gimnàstica rítmica, futbollet). Organitzarem activitats puntuals, com la setmana cultural, setmana

del llibre, viatges, investigació, recerca... darrers dies, activitats de vacances, cavalcada dels Reis, beneïdes de Sant Antoni... altres en col·laboració amb el patronat de Música i el club de bàsquet.

—Abans d'acabar, voldríeu dir-nos alguna cosa més?

—Només animar els pares i mares dels nostres alumnes perquè continuïn dedicant un temps a l'educació i formació dels seus fills, ja que ens és un gran ajut per poder desenvolupar la nostra tasca educativa. I agrair la col·laboració rebuda fins ara per part de la comunitat escolar.

J.A. Payeras Ramonell

Restaurant
PUIG DE SANT MIQUEL
(dimarts tancat)

Ctra. Manacor, Qm. 31 - Tlf. 64 63 14 - Montuïri

Llom amb col Arròs brut a la marinera Sopes mallorquines	Frit Coloms Cabrit torrat
---	--

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

CENTRE COORDINADOR

Biblioteca Municipal de Montuïri

A partir d'ara la Biblioteca disposa d'un nou servei a l'abast de tots els usuaris que a part de la lectura vulguin gaudir de la **música** - clàssica, jazz, bandes

sonores de pel·lícules, pop, etc. - així com també de **vídeos** - educatius, reportatges, dibuixos animats, esports, etc. -. El sistema de préstec és el mateix

que funciona per als llibres. Estan a la vostra disposició de dilluns a divendres de les 17 a les 20 hores i els dissabtes de les 10 a les 13 hores del matí.

Novetats

Videos

- Historia de los Grandes Mundiales.
- Michael Jordan's Playground.
- Pelé: El Rey.
- Tu cuerpo y el deporte.
- Temps i clima.
- Energia i ecologia.
- Cultures antigues del Mediterrani.
- El cicle de l'aigua.
- Les eines.
- Seguint les pases d'Arlequí.
- Educació sexual.
- Hàbitat: los secretos de la naturaleza: las aves, tipos y nidos.
- NO-DO: una historia próxima.
- Astèrix a la Gran Bretanya.
- El Titànic. Hinderburg.
- Nostradamus: sus profecias.
- Miró.
- Matisse.
- Josep Maria Llompart, poeta.
- Bechtold, Irriguible, Tur Costa.
- Antoni Ribas (1845-1911).
- Cries & Whispers.
- 1993 en imàgenes.
- Mallorca: Illa Mediterrània.
- Els Cossiers. Montuïri-1993.

- *Pièces de clavecin en concerts.* - Jean-Philippe Rameau.
- *Le martyre de Saint Sébastien.* - Claude Debussy.
- *Cello Sonata No. 1 in E minor; Cello sonata No. 2 in F.* - Johannes Brahms.
- *Sonate e sinfonia.* - Johann Joseph Fux.
- *Magnificat, BWV 243; Cantata No. 11 Ascension Oratorio, BWV 11; Cantata No. 50.* - Johann Sebastian Bach.
- *Octet in F major: D 803.* - Franz Schubert.
- *Requiem in D minor for male voices & orchestra.* - Luigi Cherubini.
- *Messen zu 3, 4 & 5 Stimmen; Ave verum corpus.* - William Byrd.
- *Cant de la Sibila.* - Jordi Savall.
- *Missa pro defunctis; Missa de batalla.* - Joan Cererols.
- *Canzonas, sonatas & motets.* - Giovanni Gabrieli.
- *Requiem, KV 626.* - Wolfgang Amadeus Mozart.
- *Coltrane Time.* - Jonh Coltrane.
- *Take one.* - Thelonius Monk.
- *Another side of Bob Dylan.* - Bob Dylan.
- *On the night.* - Dire Straits.
- *Black and blue.* - The Rolling Stones.
- *Duets.* - Elton John.
- *Traveling Wilburys: volume one.* - The Traveling Wilburys.
- *Past to present: 1977-1990.* - Toto.
- *Existir.* - Madredesus.
- *Astronomía razonable.* El Último de la Fila.
- *Tranquilo majete.* - Celtas Cortos.
- *Abraxas.* - Carlos Santana.
- *The Mission.* - Ennio Morricone.
- *Tous les matins du monde: bande original du film.* - Jordi Savall (direcció).
- *La casa de los espíritus.* - Hans Zimmer.
- *The piano.* - Michael Nyman.
- *My Spanish Heart.* - Chick Corea.

Compacts-Discs

- *Violin concerto in D, Op. 35.* - P. I. Txaikovski.
- *Pièces de clavecin.* - François Couperin.
- *Symphony No. 1 in C Major, Op. 21; Symphony No. 7 in A Major, Op. 92.* - Ludwig Van Beethoven.
- *Symphony No. 4 in A major, Op. 90 "Italian"; Overtures.* - Felix Mendelssohn-Bartholdy.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Guillem Fiol Tomàs, professor d'Educació Física del Col·legi públic

"L'escola de Montuïri sempre ha estat sensibilitzada per l'esport escolar"

"Amb l'Ajuntament i l'APA hem preparat un ampli programa d'activitats esportives"

Guillem Fiol Tomàs va néixer el 4 de juliol de 1960, per tant ha complert 34 anys. En fa 14 que és mestre d'escola. Ha treballat a Porreres, Sineu i, en aquests darrers cursos, a Montuïri. Va compartir la docència de l'Educació Física de la nostra escola, un any amb el centre de Vilafranca i un altre amb el d'Algaida.

Com ja se sap, és el professor d'Educació Física del col·legi Joan Mas i Verd del nostre poble.

-Quan i per què et decides fer EF?

-La primera vegada que vaig fer Educació Física va esser el primer any que vaig arribar a Montuïri. Els mestres del cicle mitjà decidírem fer uns tallers i a mi em tocà l'Educació Física. La cosa em va agradar i quan, l'any següent, el Ministeri d'Educació i Ciència va convocar un curs d'Especialització d'EF m'hi vaig apuntar.

-Abans, quines assignatures ensenyaves?

-Jo som especialista en Ciències Socials i Llengua Catalana, però com que sempre havia fet feina als cursos baixos, havia d'impartir totes les assignatures.

-Diuen que ets molt dur en el dibuix i en l'Educació Física. Què respondries a això?

-Crec que "dur" no és la paraula, més aviat exigent. I ara ho som en aquestes assignatures perquè són les dues que don. Els qui m'heu tengut per mestre ja sabeu que sempre ho he estat i, la veritat, m'estim més que es digui que som exigent que no el dia de demà qualcú em pugui retreure el contrari.

-Quins èxits ha obtingut el col·legi en l'esport escolar d'ençà que tu ets el professor d'Educació Física?

-M'agradaria remarcar que l'escola de Montuïri sempre ha estat sensibilitzada en el tema i això ha fet que, des de fa molts d'anys, sempre hi hagi hagut molta activitat i s'hagin aconseguit molts d'èxits. I tot això gràcies a la col·laboració de moltes persones que hi han dedicat gran part del seu temps lliure. I aquests darrers anys ha continuat la tònica.

-Podries concretar alguns triomfs?

L'equip de bàquet femení de la temporada 87/88, de tan bons records, amb en Guillem Fiol, aleshores el seu entrenador

-Aquests darrers anys ha continuat la tònica de què et parlava. I això ha fet que la gran majoria d'alumnes i equips de l'escola que han participat als jocs escolars hagin aconseguit el campionat comarcal. Ja a un nivell més alt, alumnes de la nostra escola han estat campions de Mallorca o de Balears a diverses modalitats atlètiques, equips de tennis de taula han guanyat el campionat de Mallorca de la seva categoria; l'equip de

handbol aleví masculí fa quatre anys seguits que el guanya; l'aleví femení, dos; l'infantil masculí l'ha guanyat tres vegades, els de futbol-sala han disputat diverses vegades les finals, els equips de bàquet masculí (quan n'hi havia) també les disputaren... i així moltes altres coses. Un gran èxit, encara que d'un tipus distint, crec que va esser la creació, l'any 1987, a iniciativa de Gabriel

(Continua a la pàgina següent)

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Tejedores, 34 (Pasaje)

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11

Pol. Son Castelló

07009 Palma de Mallorca

(Ve de la pàgina anterior)

Gomila, del Club de Bàsquet.

-Quin programa d'activitats esportives teniu preparat per enguany?

-El programa d'activitats esportives d'enguany l'han preparat l'escola, l'APA i l'Ajuntament, organitzades directament pel centre. Està previst que hi hagi bàsquet i tennis taula a més d'un torneig poliesportiu intern. En col·laboració amb l'Ajuntament: psicomotricitat, voleibol, atletisme, bàsquet i jocs recreatius. I en col·laboració amb l'APA: judo, escacs, Gimnàstica rítmica i futbol-sala.

-Jo era un "fan" del teu equip de bàsquet femení que feia vibrar la pista d'Es Dau. Quins records tens d'aquella època?

-Ja t'ho pots imaginar: molts i bons. Ho he enyorat moltes vegades. El bàsquet, però, com tot, són etapes per les quals passes i difícilment repetibles. És molt difícil que es pugui aconseguir una altra vegada aquell ambient d'amistat i companyonia entre les jugadores, entre els entrenadors dels diferents equips, aquella gentada que cada dissabte omplia el Dau... com et deia, molts de records.

-Quins esports t'agraden més?

-M'agraden quasi bé tots els esports. Si n'he de triar alguns per practicar-los m'agraden el bàsquet i el tennis de taula. Per veure'ls com espectador, el futbol, l'handbol i l'hoquei sobre patins.

-Quins són els teus equips de futbol preferits?

-El Barça, l'Atlètic de Bilbao i l'Atlètic Balears.

-I els jugadors?

-N'Stòitxkov, en Michael Laudrup i n'Iván Zamorano.

-I els equips de bàsquet?

-Abans era seguidor del Patronat i del Penya Mallorca, però ara em conform amb el Barcelona.

-I jugadors de bàsquet?

-Aquí la llista seria llarguíssima: dels d'ara, Epi, Herreros, Mike Smith, Jiménez...; del d'abans, Buscató, Slavnic, Corbalán, Santillana... A nivell de Mallorca, m'agradaven en Sansó, en Borràs, en Pasqual, en Paredes... el Patronat dels primers temps.

-Vols afegir res més?

-Crec que seria interessant que qualcú començàs a pensar en tornar posar en

L'equip benjamí de futbol-7

L'equip benjamí de futbol-7 de la temporada 1994-95 amb els seus preparadors

Tal com férem a l'edició del passat setembre amb els equips de futbol, presentem aquest mes els benjamins de futbol-7.

Categoria: Unificada, grup F

Inici: 8 octubre

Començament II volta: 21 gener

Final campionat: 22 abril

Equips (14)

Petra	Montuïri
Murense	Vilafranca
Margaritense	J. Sallista
Binissalem	At Murense
Porreres	Sallista At
Santa Maria	Algaida
Santa Eugènia	Espanya

Jugadors (12)

Francesc Ginard	Francesc Mas
Joan Fornés	Pau Company
Pere Palou	Pere Fuster
Marc Fuster	Francesc Ramis
Tomeu Marc Mestre	Gabriel Tugores
Josep Ferrer	Albert Ramonell

Entrenador:

Biel Mates

Delegats

Joan Fornés

Mateu Ginard

Josep Lluís Fuster

**Cada
dia,**

**més
pels
seus
estalvis**

Perquè cada dia vostè obté una alta redabilitat pels seus estalvis, amb el pagament mensual dels interessos des de la primera peseta. Perquè cada dia disposa de més de 3.000 caixers automàtics al servei de la seva llibreta, per ingressar o treure diners automàticament. Perquè cada dia pot pagar amb

tota comoditat tots els rebuts domiciliats a la llibreta. I perquè ara, a més, vostè pot guanyar el milió de pessetes o el viatge a Lanzarote que la Llibreta Estrella regala cada dia. Així és la llibreta estrella de "la Caixa": la llibreta que dona més pels seus estalvis. Llibreta Estrella. L'estalvi Estrella.

J.A. Payeras Ramonell

Futbol-7: 18 gols a favor i 2 en contra en quatre partits

L'equip de III divisió disputa 7 partits aquest mes de novembre

Futbolet iniciació i veterans de futbol-7 comencen la competició

Gairebé un ple: cinc victòries i un empat a les jornades dels dies 15 i 16 d'octubre

El dissabte 5 d'aquest mes, comença el torneig comarcal de futbolet iniciació en el qual participa un equip de l'APA del col·legi públic Joan Mas i Verd. Són alumnes de sis i set anys. Jugaran amb el Petra A, Petra B, Vilafranca A, Vilafranca B, Maria de la Salut A, Maria de la Salut B, Escola Nova de Porreres, Verge Monti-Sion de Porreres, Algaida, Sant Jordi, Sineu i Sant Joan. Les jornades es disputen en dissabte horabaixa o diumenge dematí. També, durant aquest mes iniciarà el campionat l'equip de veterans de futbol-7.

Per altra part, volem remarcar que a les jornades dels dies 15 i 16 d'octubre, els sis equips del Club Esportiu Montuiri obtingueren gairebé un ple de la travessa: Cinc victòries i un empat. Guanya-ren els de III dins Campos (0-1), els juvenils dins La Victòria (2-3), els cadets dins Barracar (0-5) i, a casa, els infantils derrotaren el Santanyí (6-3) i els de futbol-7 benjamí, el Porreres per 4-0. El alevins empataren dins Campos (2-2).

RESULTATS DEL MES D'OCTUBRE

Benjamins futbol-7

Santa Eugènia, 0 - Montuiri, 6
Montuiri, 4 - Porreres, 0
Margaritense, 0 - Montuiri, 7
Montuiri, 2 - Petra, 2

Alevins

Montuiri, 5 - Porreres, 1
Campos, 2 - Montuiri, 2
Montuiri, 1 - Olímpic, 3
R. Lull d'Inca, 0 - Montuiri, 2

Infantils

Montuiri, 6 - Santanyí, 3
Manacor, 3 - Montuiri, 1

Cadets

Montuiri, 1 - Espanya, 2
Barracar, 0 - Montuiri, 5
Montuiri, 3 - Portocristo, 1
Vilafranca, 1 - Montuiri, 2

Juvenils

Independent, 6 - Montuiri, 2
Montuiri, 2 - Penya Arraval, 3
R. La Victòria, 2 - Montuiri, 3
Montuiri, 5 - At. Balears, 3
Manacor A, 9 - Montuiri, 1

III divisió

Montuiri, 3 - Ferriolense, 2

En set minuts, els que van del 85 al 92, el Montuiri va remuntar un resultat que li era desfavorable per 0-2. Fou una reacció fenomenal. Quan va haver acabat el partit, tothom deia la mateixa paraula: "increïble". Els gols es produïren de la forma següent: 0-1, minut 1 Kapon; 0-2, minut 40, Cristòfol; 1-2, minut 85, Rosselló; 2-2, minut 90, Gomila i 3-2, minut 92, Juanpe.

At. Ciutadella, 2 - Montuiri, 1

No tornaren contents els integrants de l'expedició montuïrera del seu desplaçament a Ciutadella. L'àrbitre menorquí els va perjudicar. Els locals establiren un 2-0 i al final, el Montuiri va fer el 2-1, però no hi va haver temps per a l'empat.

Montuiri, 7 - Binissalem, 0

Golejada històrica en "Es Revolt" a favor dels locals. El darrer 7-0 que recordam va ser el del Mallorca Atlètic, però en contra del titular d'Es Revolt. El resultat ja parla per sí mateix. Fàcil i clara victòria davant d'un flux equip. Els gols montuïrers varen ser marcats per Sampol (3), Jaume, Fullana, Garcia i Soria. La primera fase va acabar en 4-0.

Campos, 0 - Montuiri, 1

Mai no s'havien enfrontats aquest dos pobles en III divisió, categoria en la qual debuta aquesta temporada el Campos, el qual va notar la baixa de la seva estrella, Obrador. El primer període va finalitzar sense que el marcador es mogués. A la segona part, Joan Verger que havia acabat d'entrar en el terreny de joc, va marcar el gol de la victòria.

At. Balears, 1 - Montuiri, 0

Partit corresponent a la primera jornada de la lliga del trofeu Federació. El Montuiri milita en el grup format pel Balears, Sporting Maonès i Manacor. A l'altre grup hi juguen Sòller, Mallorca B, Badia i Platges de Calvià. Els respectius campions s'enfrontaran entre sí. En aquest partit el conjunt de la Via de Cintura no va tenir problemes per derrotar els nostres representants. El resultat hagués pogut ser més ample.

Biel Matas, preparador dels benjamins

Montuiri, 1 - Sporting Maonès, 1

La fenomenal actuació del porter menorquí Ciaurris va privar al Montuiri d'una victòria que havia treballat i meregut, especialment a la segona meitat. En el minut 55, es va avançar el conjunt local amb gol de Sampol després d'una ràpida internada per la dreta de Mateu Rosselló. Va empatar el visitant Martí quan mancaven 7 minuts per al final.

Santa Eulàlia, 2 - Montuiri, 1

Tot el contrari del partit contra el Ferriolense. Mancaven deu minuts per complir-se el temps reglamentari i el Montuiri guanyava per 0-1, gràcies a un gol de Rosselló al minut 5 de la segona meitat. En Soria es lesiona, es fa el canvi i ve l'empat en el m. 80. Quan passaven tres minuts dels 90, la defensa montuïrera es troba avançada i el Penya Santa Eulàlia aconsegueix el gol de la victòria. Una llàstima!

Biel Gomila

La col·lecta del Domund va recollir més de 144 mil pessetes

Calendari pastoral

El calendari pastoral que editen conjuntament les parròquies solidàries de Sant Joan, Porreres, Montuiri i Algaida ja està a disposició de tots el qui desitgin tenir-lo per poder saber i participar en les activitats que es duran a terme. El d'aquest curs 1994/95 es pot recollir a l'església o a la casa rectoral.

Catequesi infantil

La inscripció per a la catequesi infantil a la que hi poden acudir els nins i nines de 2on. a 5è es farà a la rectoria dia 2 de novembre a les 5 de l'horabaixa. A continuació es passarà un video sobre les missions.

Catequesi familiar

Els pares començaran la catequesi el dia 7, dilluns, a les 9 del vespre a la rectoria. Hi estan convocats tots el pares i mares que tinguin nins entre 2on i 8è d'EGB i que s'interessin per l'educació cristiana dels seus fills. Aquest dia es farà la inscripció i serà la reunió preparatòria inicial del curs que comença.

Formació cristiana per a tots

Una vegada cada mes al llarg del curs i a un poble diferent de les parròquies solidàries, tal com ja anunciarem el mes passat, se celebra una conferència del curset de formació cristiana per a tots, el qual es dirigit per Mn. Manuel Bauzá. Aquest mes de novembre serà a Porreres, dimarts dia 8 i començarà a les 21 h.

Curset per a pares i educadors

Amb la finalitat d'ajudar a les famílies i respondre a la vegada als reptes de l'educació d'avui, se celebrarà a Montisio de Porreres un curset per a pares i educadors d'entre 30 i 55 anys els dies 11, 12 i 13 de novembre (divendres, dissabte i diumenge) amb el següent horari: Dia 11: de 18 a 21'30 h; dia 12, de 9'30 a 14 i de 16'30 a 20'30 h, i dia 13, de 9'30 a 14 i de 16'30 a 20 h. L'objectiu principal és el d'oferir un marc teòric i pràctic per a il·luminar la seva tasca educativa, ara. Serà impartit per un

equip de voluntaris psicòlegs del telèfon de l'esperança.

Concerts de Santa Cecília

Amb motiu de la celebració de la festivitat de Santa Cecília, patrona dels músics, els dies 26 i 27 de novembre se celebraran concerts musicals a l'església parroquial. El del dissabte, 26, serà després de la missa de les 8 del vespre i el del diumenge, 27, després de la del migdia. Ara bé, aquest dia la missa començarà a les 11.

Col·lecta del Domund

La quantitat recaudada enguany amb motiu del Domund ha estat, en molt, la més elevada dels darrers anys. Si bé s'ha de dir, per una part, que s'aprofita la col·lecta del funeral de dia 20, i per altra, que els cristians de Montuiri foren molt generosos. En total es varen reco-

llir 144.270 pessetes, les quals ja s'han enviades a la Delegació Diocesana de Missions. La parròquia agraeix aquesta esplèndida col·laboració.

El problema més personal és el problema més general

El cap i a la fi allò que realment val dins la vida de cada individu és allò que ha après de l'experiència: És la màxima autoritat de cadascú.

I l'experiència ens demostra que totes les persones s'orienten cap a una direcció bàsicament positiva, és a dir: *viure la vida en plenitud*.

Què succeeix quan no ens sentim en plenitud? Feim tot quan sigui per tal de trobar-nos bé amb nosaltres mateixos. El problema és *com ho feim*.

Cercant les solucions a defora no les trobam mai. On hem de cercar? fa molts de segles que ho sabem, però no ho aprofitam: La solució està dins cadascú de nosaltres, perquè tenim les forces suficients i necessàries per resoldre els nostres propis conflictes.

Una de les coses bàsiques per resoldre els conflictes i estar bé amb un mateix és acceptar els propis sentiments (de dolor o d'alegria) amb la mateixa facilitat que acceptam l'amabilitat, el dolor, la tolerància i la comprensió dels altres.

Llavors hi pot haver un canvi gratificant dins nosaltres mateixos. Però no podem canviar, no podem deixar de ser així com som si no ens acceptem tal i com som. A partir d'aquí som capaços de modificar-nos i gaudir d'allò que realment som per naturalesa: persones amb harmonia i pau interior capaços de relacionar-nos des de lo que sentim i som. I en arribar en aquest estat d'harmonia i pau interior ens poden succeir, entre d'altres, aquests fets meravellosos:

- Sentir-nos persones realitzades.
- Veure el món des del caire positiu.
- Millorar les nostres relacions interpersonals.
- Descobrir que Déu forma part d'aquesta harmonia i pau interior.
- Entendre molt millor el missatge de l'Evangeli.

Nofre Torres, rector

Temps passat

25 anys enrera

Novembre de 1969

Accident mortal

Dia 8 de novembre de 1969 en el quilòmetre 12'3 de la carretera Palma-Manacor perdé la vida a conseqüència d'un xoc amb el cotxe de la Guàrdia Civil, el montuïrer Bartomeu Fullana Clar.

Sensible mort

Dia 29 de novembre de 1969, als 62 anys, va morir el que era director de la Banda de Música de Montuïri, Baltasar Pocoví "de Sa Mata".

50 anys enrera

Novembre de 1944

3 anys de demora

L'any 1942 Bartomeu Ribas Bauzá va construir una cuneta al carrer de Baix. Idò bé, dos anys després —octubre de 1944— se li va acceptar la factura presentada, però el seu cost —306 pessetes— encara s'havia d'incloure en el pressupost municipal de 1945. Tot una mostra de rapidesa!

100 anys enrera

Novembre de 1894

Retrat del Rei

L'Ajuntament va acordar comprar un retrat del Rei Alfons XIII a fi d'instal·lar-lo a la sala de sessions de la casa de la vila.

Abusos

A la sessió del 25 de novembre de 1894, l'Ajuntament, per unanimitat, va acordar que "en vista els abusos comesos pels guardians, els emprats municipals percebran de l'arrendador 0'25 pessetes per cada animal que trobin pasturant per les propietats allà on no tinguin permís. I siguin portats al corral públic.

Desè aniversari

Novembre de 1984

Les monges entreguen la clau

Després que una comissió de la 3ª Edat i d'Acció Social de la Parròquia hagueren exposat a la Congegació de Gemanes de la Caritat a Ciutat la intenció d'instal·lar un menjador per a persones majors, les fou entregada la clau de l'antic convent de Montuïri.

Demografia

Octubre de 1994

Naixements

Dia 21.- Elisabet Antònia Palou Vaquer, filla d'Antoni i Margalida.

Matrimonis

Dia 8.- Joan Vanrell Horrach amb Francisca Alzamora Pocoví.

Dia 22.- Rafel Tomàs Serra amb Joana Maria Cerdà Rigo.

Defuncions

Dia 8.- Joana Mayol Gomila "Rua", viuda, de 65 anys.

Dia 15.- Pere Miralles Cerdà "Badia", casat, de 79 anys.

Dia 18.- Miquel Fiol Company "Fiol", casat, de 66 anys.

Dia 21.- Pere Joan Miralles Mayol "Niu", fadrí, de 71 anys.

Cuinar en casa

Pastís de colflori

Bullir la colflori i esclafar-la. Fer baixel·la. Afegir dos vermells d'ou. Pujar les clares i mesclar-ho tot. Posar-ho al bany Maria dins el forn.

Mª Fcª Miralles Sastre

Noces d'or

25 novembre 1944

Gabriel Gallard Miralles "Tomàs" amb Jerònia Jaume Miralles "Coll"

Pluviòmetre

Setembre

Dia 4 .....9'5
" 17 .....2'4
" 22 .....15'0
" 23 .....11'9
" 24 .....1'1
" 27 .....53'2
" 28 .....27'4
" 29 .....0'5
Total.....121'0

Nota.- Reproduïm integrament el mes de setembre per haver-lo hagut de deixar incomplet.

Octubre

Dia 2 .....28'9
" 5 .....41'4
" 9 .....38'8
" 10 .....12'6
" 11 .....38'9
" 12 .....9'4
" 16 .....26'4
" 17 .....92'1
" 18 .....17'4
" 19 .....12'4
" 20 .....2'1
" 28 .....3'0
Total .....323'40

Gloses

Pluja i més pluja

S'estivet de Sant Miquel mos ha deixat divertits, plovent de dia i de nits aigua "bendita" del cel. Mos pensam que to és mel i n'hi ha molts de ferits.

A Ca n'Aloi

Es moradux va creixent i s'herba-sana també, i es fonoi, què vos diré... si acàs m'heu de mester de bon gust vos prestaré servici corresponent.

A en Tomeu "Llegat"

Jo veig en Tomeu "Llegat" sempre llegint es diari; ell guanya un bon salari, que res mai li ha faltat; Déu li conservi sa bondat que per tots és necessari.

Miquel Massanet "Parr"

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

BIGUES - BLOCS - RAJOLES - AÏLLAMENTS
TRANSPORT PROPI - PINTURES - XEMENEIES
DISSABTES MATÍ OBERT

Crta. Montuïri - Porreres, Km. 1 - Tlf. 64 66 95

MONTUÏRI

Les Idees de Munper

Caçadores, Jaquetes,
"Trencas", Sabates, Abrics,
Cinturons, Faldes, Guardapits,
Bosses, Calçons...

Prendes de pell
i complements

MUNPER

PUNTS DE VENDA:

INCA:

CARRETERA PALMA • ALCÚDIA Km. 30.
TEL. 88 10 00 • FAX. 50 50 24

MONTUÏRI:

CARRETERA PALMA • MANACOR Km. 30.
TEL. 64 41 02 • FAX. 64 41 03